

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 26 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 59.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Révész-
Társaság.
Szent főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1916.

Főszerkesztő
Stauber József.

Péntek, február 25.

Durazzónál

megvertük az olaszokat.

Budapest, február 24. (Hivatalos.)
A főhadiszállásról jelentik:

Orosz és olasz hadszíntér:

Nincs nevezetesebb esemény.

Délkeleti hadszíntér:

**Csapataink tegnap Albániá-
ban az olaszokat és szövetséges
társaikat, Essádót Durazzónál
megverték. Délelőtt zászlóalj-
ink, miközben kisebb csapatok
átkeltek az Arsa alsó folyásán,
hatalmukba kerítették az ellen-
ségnek a Bazár-ajaktól keletre
fekvő utolsó előretolt állását.
Délben a Savona olasz dandárt
az előbb említett községektől
keletre fekvő erősen kiépitett
főállásából is kiűztük. Ezzel
egyidejűleg egy másik csapat
rohammal foglalta el a Durra-
zótól mintegy tíz kilométernyire
délkeletre fekvő Sasse Blancó-
nál levő sáncokat. Az ellenség
árkát részben menekülészerű-
en hagyta el a belső védelmi
övezet mögé vonult vissza. Ul-
dözzük. Höfer altábornagy, a vezér-
kari főnök helyettese. (Miniszterel-
nökség sajtóosztálya.)**

Ujabb német sikerek a Maasnál.

Berlin, február 24. (Hivatalos.) A
nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

**A Maastól keletre elért sike-
rünket még teljesebbé tettük.
Brabant, Haumont és Samog-
neut helységeket elfoglaltuk. A
Benament-től észak-nyugatra,
északra és északkeletre fekvő
egész erdőség, valamint a Her-
bebols kerünkben van. Metztől
délre egy előretolt francia őrsöt meg-
leptünk a valamennyi emberét,
számra nézve több mint ötvenet el-
fogtunk.**

Keleti hadszíntér:

Az arcvonal északi részén élén-
kebb tüzérharc és számos helyen
járórharc volt. Különös esemény nem
történt.

Balkán hadszíntér:

Semmi ujság. Legfelsőbb had-
vezetőség. (Miniszterelnökség sajtó-
osztálya.)

Gondoskodás a hazatérőkről.

Arad, február 24.

A miniszterelnök szerdai beszéde,
fájdalom, még nem mondhatta erő-
sen aktuálisnak azt a munkát, a mely
a békekötés után való állapotokat
van hivatva előkészíteni. A háboru
időtartamának bizonytalansága azon-
ban nem jelentheti azt, hogy a jövő-
nek ilyen problémáit egészen gondo-
zatlanul kell hagyni. Intézmények,
ha nem is lépnek azonnal életbe, in-
kább várjanak egy esztendőig is ké-
szzenlétben, semmogy egészen elejtsük
a tervüket.

A háboru alatt megváltozott igaz-
ságok közé tartozik annak fölisme-
rése, hogy nem annyira az itthon-
maradtakról kell gondoskodni, ha-
nem a hazajövőkről. Az itthonmara-
dottak helyzetét nemcsak a hadiségy-
lyek oldották meg. A háborus visz-
onyok kihasználása, a hadbavonultak
munkakörének pótlása, a soha nem
tapasztalt értékesítési lehetőségek mind
könnyebbé tették az itthon mara-
dottak helyzetét. Ha a háboru elején
a fenyegető nyomor, az itthon-
maradtak éhínsége, keresetnélküli-
sége állott előttünk fenyegető rém-
gyanánt, — e helyett a legtöbb téren
a megnövekedett keresetek, a pénz-
bőség, a túláradó vásárlási kedv, sőt
már a fényezés és a könnyelműség
következett be. Itt tehát legalább is
új segítőakcióra nincs szükség. Egyéb-
ként azok a hadikölcsönpénztárak, a
melyeket a háboru elején azért létesít-
ettek, hogy a hitelnek eldugult forrá-
sait a nélkülözők számára lehetővé
tegyék, teljesen fölöslegeseknek bizo-
nyosodtak.

Ellenben kétségtelen, hogy na-
gyobb mérvben lesznek a segítsé-
re rászorulva a hazatérők. Siessünk ki-
jelenteni: ők ezerszer és százezerszer
jobban kiérdemelték az állam, a na-
tóságok, a társadalom és az egyesek
támogatását. Es itt nem csupán a
rokkantakról van szó, akiknek jövő-
jét már most, elismerni való buzga-
lommal és szeretettel építi az állami
akció. De azok között, akik — és
adná az Isten, hogy a harctéren küzdő-
derék hősök közül minél többen le-

gyenek ilyenek — épen, egészségben
fognak visszatérni, nagyon sokan rá fog-
nak szorulni a segítségre. A gazda,
a ki hazajöve parlagon maradt föld-
det, törlesztetlen kölcsönt, elhanya-
golt gazdaságot, hiányos berendezést
talál itthon, — a kereskedő, a ki be-
vonuláskor bezárt boltját nyitja ki és
egyszerre kénytelen számolni esedé-
kessé vált adósságaival és az árube-
szerzésnek elképzelhetetlen nagy ne-
hézségeivel, az iparos, a ki egész
előiról lesz kénytelen a pályáját kez-
deni és minden olyan ember, a ki a
hadbavonulás ideje alatt itthon ma-
radt dolgait nem bizhatta hozzáértő
kézre, mind igen nehéz helyzetben
lesz és mindenekelőtt tőkére fog rá-
szorulni. Meg fogja nehezíteni hely-
zetét az a kétségtelen tény, hogy a
leszerelést követő első hónapban el
fog tűnni a mai, egyébként is ter-
meszetellenes pénzbőség és a pénz-
szűke, a hitelért való tülekedést és
heves ostromot fogja provokálni. Es
azok, a kik a rohamban, a raj-
vonásban és az ostromban a leg-
elsőek voltak, ebben a háboru utáni
tülekedésben le fognak maradni, mi-
után azoknak, akik a háboru alatt
itthon maradtak, módjuk volt a há-
boru hasznait, anyagi előnyeiket fené-
kig lekanalazni; anyagilag megizmo-
sodtak, megkövéredtek és minden-
esetre kívánatosabb, biztosabb hitel-
alanyok lesznek, mint a harctérről
hazajövők. Ezért kell már most olyan
intézményeket előkészíteni, amelyek
a hazatérők anyagi egzisztenciáját új-
ból megalapozzák, őket az újra meg-
kezdett polgári kereset első nehézsé-
gein keresztül segítik.

Németországban, a mintaszerű rend
és a mindenre gondolás klasszikus
földjén már megalakult egy ily in-
tézmény: a Brandenburgische Kriegs-
hilfsskassa, amely főként a háboruból
hazatérőkről fog gondoskodni. Ők se,
mi se tudjuk, kik, hanyan, mikor fog-
nak hazatérni, kik épen, kik rokkant-
tul; de egyiknek se legyen oka a pa-
naszta, hogy a háboruban küzdve,

szenvedve és vérezve a hazának nagy jövőjét, magának ellenben a nyomorúságot készítette elő.

Kereskedelmi háboru a békekötés után.

(Haditerv a központi hatalmak kereskedelme ellen.)

Az Aradi Közlöny tevékenységétől.

Berlin, február 23.

Az ellenséges államokban, mint sajtójukból kitűnik, sokat foglalkoznak a külkereskedelem jövő fejlődésének kérdésével „The coming trade war” és „La guerre économique” a francia és angol lapokban állandó rovatokat képeznek, amelyek amellett bizonyítanak, hogy a háborút a békekötés után gazdasági téren skarják folytatni. Ellenségeink, főképp a franciák szemében a kereskedelmi háboru nem egyéb, mint „a fegyverekkel kivívott győzelemnek kiegészítése”.

Legutóbb a „Times” azt fejtegette, hogy a legközelebbi hónapokban a brit kereskedelmi kamarák csaknem kizárólag az angol külkereskedelem jövő alakulásának kérdésével foglalkozni. Ugy látszik, hogy a vélemények ebben a kérdésben bizonyos irányban már tisztázódtak. A „Times” elérkezettnek látja az időt, hogy legalább az alapvető elveket megállapítsák, melyek a jövőben a többi államokkal való kereskedelmi viszony tekintetében mérve lesznek. Az elv előreláthatólag az lesz, hogy a kereskedelmi érintkezés dolgában a jövőre nézve barát és ellenség között különbséget kell tenni.

Ebben a tárgyban máris több gyűlést hívtak egybe. Február 1-én a londoni Guild hallban a lordmayor elnöklése alatt gyűlés volt, melynek napirendjén az a kérdés szerepelt: „Anglia kereskedelme a háboru után.” A brit kereskedelmi kamarák egyesülése február 29-én három napra tervezett gyűlésre jön össze. A napirend egyik főpontja: „Az angol kereskedelmi politika a háboru után.”

Az angol kereskedők közelben attól tartanak, hogy a háboru következtében előállótt óriási adósságtétel az ő vállalkra fog nehezedni. Ennek először követelik, hogy a kormány a háboru után olyan kereskedelmi politikát kövessen, mely a központi hatalmak versenyét Angliában, a gyarmataiban és az entente-államokban lehetővé teszi.

A kamarák szövetségének végrehajtó bizottsága (Executive Council) erre nézve drasztikus javaslatokat tett. Így például követelik, hogy a kereskedelmi hajózásra vonatkozó törvényeket oly értelemben változtassák meg, hogy német hajózás az entente-hatalmak kikötői és ezek gyarmatai közt egyszerűen kiküszöböltesse. Egy másik javaslat a maximális és minimális vámtarifa életbeléptetését követeli.

Hogy a propagandát milyen mélyen alapon csinálják, azt bizonyítja az a körülmény, hogy a „British Imperial Council of Commerce” által Londonba június 5-ére egybehívott gyűlés megívott már metekkel szelötti szójelkündték. A napirenden a többi között a következő pontok szerepelnek:

1. Kedvezményes tarifarendszer életbeléptetése a brit birodalomban.
2. Kedvezményes tarifák a szövetséges államok részére.
3. Intézkedések az ellenséges államokkal szemben a közúti és a hajózás tekintetében.

4. A naturalizációra vonatkozó törvények megváltoztatása.

5. A külföldiekkel való olyan szerződések megtűlése, melyek a birodalom kereskedelmének árthatnának.

A londoni kereskedelmi kamara közlönye, a „Chamber of Commerce Journal” januári számában a következőket írja: „Szó se lehet arról, hogy a háboru előtti viszonyokhoz visszatérhetnénk. Ennél fogva az ország konstruktív kereskedelmi politikáját már most meg kell állapítani. Bizonyos, hogy Nagybritannia a jövőben szövetségesei részére oly kereskedelmi előnyöket fog biztosítani, melyekben az ellenséget nem részesítheti. Ez iránt kétség nem foroghat fenn.”

Hogy lehetséges lesz-e a háboru a békekötés után gazdasági térre átvinni, azt majd a jövő fogja megmutatni. Mi azt hisszük, hogy ezt a kérdést is a harcokban döntik el. Mindenesetre azonban figyelemmel kell kísérnünk ellenségeink agitációját, mely a központi hatalmak kereskedelmének megsemmisítését tűzte ki célul.

Román inváziótól tart az orosz nép.

Ábramovics.

Kopenhága—Bukarest, febr. 24.

Kopenhága. A Birzseviya Vjedomosztij írja: Cherson és Jekaterinszlow kormányzóságokban a nép körében elterjedt annak a híre, hogy nem szabad a tavaszi vetéseket elkezdni, mert Románia tavasszal bevonul Besszarabiába és mindent elfoglal. A hír, amely beláthatatlan károkat okozott, Deloroszországban makoosul tartja magát.

Ujabb harcok Erzerum körül.

Bukarest. Orosz forrásból származó hírek szerint, Erzerumtól délre és nyugatra már új harcok fejlődtek. Az oroszok még fölényben vannak, mert a törökök Angorából még nem kaphatták meg a szükséges segítséget. A törökök erős utóvédharcokkal tedezik a visszavonulást.

Az orosz flotta bombázta Trapezuntot.

Pétervár. A pétervári távirati ügynökség jelenti: A fekete-tengeri orosz flotta bombázta Trapezuntot. A kikötőben csak kevés kárt okozott, ellenben Trapezunttól keletre szállítóhajókat és hidakat állítólag felgyújtott. Trapezunt kikötőjében pár vitorlást elsüllyesztettek. A török parti őrök hevesen feleltek és erre a flotta egy óra múlva elvonult.

Bukarest. Az Erzerumtól nyugatra fejlődő heves csata arra engednek következtetni, hogy az oroszok legközelebbi célja Trapezunt elfoglalása akar lenni. E terveket a fekete-tengeri flotta akcióba lépése is bizonyítja. A fekete-tengeri orosz flottát Trubatzkoj herceg vezeti.

Nyugalom a besszarabiai fronton.

Budapest. A sajtónadiszállásról jelentik: A besszarabiai határ-fronton szünetel minden ellenséges akció; két nap óta egy lövés sem hangzott el a tüzérségi ütközetek, melyek még egy idő előtt intenzíven folytak, szintén teljesen megszűntek.

Két nap óta szakadatlanul hull a hó, amely a front számos helyén három méter magasan fekszik. Ily körülmények között az ellense-

ges csoportok közeledése teljesen ki van zárva.

Eszaki Besszarabiában a hatalmas hótömegek az orosz tábori vasutakat hasznavehetetlenekké tették. Az orosz csapat-eltolások ennek következtében majdnem teljesen megszűntek.

Egy zergebak és — az olasz hivatalos jelentés.

(Hogy születnek a sikerek?)

(Saját tudósítónktól.)

Budapest, február 24.

Egy haditudósító, aki legutóbb az olasz fronton utazott keresztül, beszélt el a következő történetet:

Egy barátom, aki már a háboru kitörése óta az olasz fronton teljesít szolgálatot, meghívott, hogy látogassam meg őrházában. Ő parancsnoka annak az osztagnak, amely ezen a helyen őrzi a határt. A meghívásnak eleget tettem és a jól berendezett őrházban poharzás közben szó került Cadorna legutóbbi jelentésére, amely olasz sikerekről számol be, a frontnak éppen azon a pontján, ahol barátunk őrháza áll. Az osztag parancsnoka nagy kacagásra fakadt, mikor erről felvilágosítást kértem.

— Századomban két karintiai fiú szolgál, akik szenvedélyes vadászok. A minap engedélyt kértek tőlem, hogy egy seregére vadászhasználnak, mert a közelben látták a hegyek gerincén. Magadtam nekik az engedélyt, azonban figyelmeztettem őket, nehogy közel menjenek az ellenség állásaihoz. A két legény boldogan eltávozott. Órák múltak el és lassanként ránk borult a csendes éjszaka. Egyszerre lövés dördült el, majd még egy, azután az olaszok oldaláról pokoli gyorstűzelés támadt. Pattogtak a gépfegyverek, ropogtak a puskák, robbantak a kézigránatok hosszabb ideig. Kimereszttem a szememet, de semmit sem láttam, járőrök sem vesznek észre nevezetesebb dolgot. Mi történhetett, hogy az olaszok olyan hevesen lövöldöznek? Mindentelég patrulákat küldtem szét és egyik ilyen patrullom csakhamar visszatért az én két karintiai legényemmel, akik egy szinte szitává lőtt zergebakok hurokát magukkal elém állt az egyik vadász és így magyarázta meg a rejtélyes eseményt:

— Jelentem alássan, itt van a zerge. Nem igen kaphattuk lövésre és egyre közelebb nuzódt az ellenség állásaihoz. Most már nem várhattuk meg, hogy közelebb érjünk, hanem ráírtunk. Golyóink, ugyilászik, nem ütött rajta halálos sebet, mert a zerge elronant, egyenesen az olaszok drótakadályainak. Ott belegabalyodott a drótokba és olyan rugdalózást vitt véghez, hogy az olaszok a sötétben azt hitték, hogy az ellenség támadt rájuk. Ezért volt az a pokoli lövöldözés. A szegény seregét talán száz golyó is érte és legurult egy szakadékba. Mi jó tedezők mögött viszontostuk az olaszok tüzelését és aki csak kidugta fejét a lövészárokból, az aligha holtan nem bukott vissza. Később, amikor minden elcsendesedett, felkerestük a zerge tetemét és elhoztuk ide jól megérdemelt vadászszakmányunkat.

Jót neveltünk a histórián, különösen Cadorna rovasára, aki ebből az éjjeli esetből, amelynek csak egy boluogtalan zergebak lett az áldozata, sikert kürtölt világgá.

Görögország szereljen le azonnal!

— Az entente követelése. — Sarrail tábornok Konstantin királynál. —
— Távirati tudósítás. —

Athén—Pétervár—Basel, február 24.

Pétervár. Az orosz lapok jelentik Athénből: Sarrail kihallgatása alkalmával az entente reveben követei Konstantin királytól, hogy ha a központi hatalmak megkezdnek a Szaloniki elleni támadást, Görögország azonnal rendelkezze el csapatainak leszerelését, vagy vonja ki azokat azonnal a hadizónából, nehogy keletkezzenek az entente hadseregeinek. Az entente nem akarja, hogy Görögország a szaloniki akció sikerétől tegye függővé döntését a gyors és azonnali elhatározáshoz. Különösen Anglia és Franciaország vár arra elkészülve minden eshetőségre.

A szaloniki expedíció céltalan.

Basel. A Basler Nachrichtennek jelentik Szalonikiból: Ez év elején kilenevenezer angol és száznegyvenezer francia katonai volt itt. A szövetségesek vesztesége Bulgáriával szemben 40 000 főre rugott, amelyből 27 000 sebesülten vagy betegen elszállítottak. A megmaradt 190 000 katonához Sarrail tábornok még 100 000 lönyit erősítést kért, úgy, hogy az entente-hadsereg maximális létszáma 250—300 000 ember lehet. Ez a haderő elegendő arra, hogy Szalonikit egy időre tartani tudja, azonban még mindig kevés az offenzívára, arra, hogy benyomuljon Makedoniába, még akkor is, ha csak magával a bolgár hadsereggel állana is szemben és ha a német, osztrák-magyar, valamint a török csapatokat máshová dirigálnák. Mindes okból még ma is érthetetlen, hogy az entente miért ragaszkodik Szalonikihez, ahol a legjobb esetben is csak magát a Görögországhoz tartozó Szalonikit tarthatja anélkül, hogy bármilyen operációs célt elérhetne.

Genf. A Petit Parisiennek jelentik Szalonikiból: Sarrail tábornok Mosopotos és Simbrakakis görög tábornokok kíséretében megtekintette az egész francia frontot.

Konstantin király és Sarrail tábornok.

Bern. A „Temps” jelenti Szalonikiból: Sarrail tábornok husz szállító motorkocsit

adott a görög hadseregnek, hogy könnyebben élelmezhesék a szeresi lakosságot és a csapatokat. Konstantin király a tábornok adományát melegen megköszönte.

Jegyzékvitás Görögország és az entente között.

Frankfurt. A Frankfurter Zeitung jelenti Konstantinápolyból: Hivatalos jelentés Athénből: Szkuludisz miniszterelnök az angol követnek átadta válaszáat az entente legutóbbi együttes jegyzékére. A válaszban a kormány kijelenti, hogy Görögország egyes pontjainak megszállása az entente-nak nem jelent hasznot, Görögországot ellenben politikai és pénzügyi szempontból nehéz helyzetbe sodorja. Elliott angol követ az entente nevében kijelentette, hogy mindent elfognak követni, hogy Görögország pénzügyi és gazdasági helyzete kárt ne szenvedjen. Megengedik az élelmiszerek nagyobb arányú behozatalát és nagyobb működési teret fognak biztosítani a görög kereskedelmi flottának.

Frankfurt. A Frankfurter Zeitungnak jelentik Athénből: Az entente egy különböző csapatokból álló osztagot tett partra Patraszban.

neve az minden esetre a helyzet megkönnyebbülését jelentené. Reméli, hogy a központi hatalmak elűzik az entente-t Szalonikiból. Beiső forrongásoktól nem fél.

Luganó. Amerikai sürgönyök szerint az Unió tengerészeti körei rábeszélni igyekeznek Wilsont, hogy a buvárhajó háborút illetőleg fogadja el Németország álláspontját, mivel valószínű, noha nem bizonyos, hogy az Amerika és Japán között a Csendes Óceán uralmáért vivandó háboruban az lenne a legjobb fegyver.

Berlin. Zekki pasa egy hírlapíróknak kijelentette, hogy a török kaukázusi sereg teljesen intakt. Erzerumnál komoly ütközet nem volt. A kiűrés teljesen tervszerűen történt.

Lycn. Nikitának és udvartartásának a kért utleveleket nem adták ki.

Románia

nem menthette meg a szerbeket

(Az angol követ akciója.)

Távirati tudósítás.

Bukarest, február 24.

A bukaresti „Libertatea” című lapban olvashatók ezek a jellemző sorok:

Anglia nemcsak hadseregét, hanem katonai hatalmának tekintélyét is Gallipoli félszigetére szállította és különösen az utóbbi féltette, mert inkább tekintélyével, mint hadseregével uralkodott a kelet mohamedánjai felett. Ezért kellett Angliának mindent megtenni — és meg is tett — hogy a Dardanelláknál ne szenvedjen végleges vereséget. Hogy a törökök az angolokat és franciákat nem üzték el előbb, ámbar gyönyörű, természetes helyzet és a modern hadászat elvei szerint épített erődítmények álltak rendelkezésükre, ennek az az oka, hogy nem volt elég nagy kaliberű agyujuk és municiójuk.

Németország ismételtén kért engedélyt Romániától, hogy a Törökországnak szánt agyukat és municiót Románián átszállíttassa. A német birodalom képviselője közölte a román kormánnyal, hogy a Bánságban elegendő osztrák-magyar-német haderő van összpontosítva arra a célra, hogy Szerbiával szemben offenzívát kezdjen és közölte, hogy amennyiben Románia a munició átszállítását nem engedi meg, úgy ez a haderő szét fogja morzsolni Szerbiát.

A román kormány Szerbia megmentése érdekében meg akarta engedni a munició átszállítását. Ekkor jött az angol követ és azt állította, hogy Németországnak nem komoly szándéka Szerbiát megtamadni, a Bánságban álló csapatok pedig nem Szerbiának vannak szánva, hanem Romániát tenyegetik. A munició átszállítását nem szabad megengedni, mert ezáltal Bulgária is könnyen tenyegetheti majd Romániát.

A négyesszövetség nyomása oly erős volt, hogy Románia feladta Szer-

Durazzo belső erődeiben harcolunk.

— Távirati tudósítás. —

Erkezett éjjel 2 órakor.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Durazzónál csapataink megtörték az olasz és szerb zászlóaljok és Euzsád seregeinek ellenállását. Az általános támadás Durazzo ellen megkezdődött és egész a belső váróvezetig jutottunk előre. Az olasz csapatok minden állásukból a legnagyobb zűrzavarral menekültek. A belső ővezetbe üldöztük őket. Tüzérségünk a várost és kikötőt fenyegeti. Az olaszok kétségbeesett ellenállást fejtenek ki, hogy legalább behajózhassák és megmenthesék megvert seregeiket. A belső erődőkben heves harcok folynak győzelmes csapataink és az olasz utóvédek között, akik időt akarnak nyerni a behajózáshoz.

Berlin. A Lokalanzeigernek jelentik Athénből: A Temps jelenti: Megtették az előkészületeket hogy

a durazzói helyőrséget hajókra vigyék, ha az ellenállás hiábavalónak bizonyul.

Luganó. Az athéni olasz katonai és tengerészeti attasé kormányuktól felhatalmazást kértek, hogy Szotoklisz képviselőtől harmincegy sértésért, a melyekkel az olasz kormányt és a királyt illette, elégtételt követeljenek.

Berlin. A Berliner Tageblattnak jelentik Athénből: Szkuludisz miniszterelnök kitejtette, hogy a közel jövőben pontikája a semlegeség alapevein épül fel. Görögország megmarad semlegesnek és meg is maradhat annak. Nem változtatja meg ezt a tény sem az entente pressziója, sem a nép kiheztetése. Mas eszközök sem kényszeríthetik a semlegeség feladására, sem pedig nem sodorhatják háborúba Görögországot. A szaloniki akcióról kijelentette, hogy reméli, hogy az a közel jövőben megindul, Görögországra

bia megmentésének tervét. A négyes-
szövetség azonban ez alkalommal is
alaposan csalódott. Az angolok t. i.
arra számítottak, hogy a Duna be-
fog fogyni és ezzel lehetlenné vá-
lik majd a központiak akciója. A
Duna azonban nem volt előzékeny a
négyesszövetséggel szemben és nem
fagyott be, hanem inkább a központi
hatalmakkal szolgált.

A nagy kaliberű ágyuk és a mu-
nició gyorsan érkezett Konstantiná-
polyba és így az angol és francia
csapatok szégyenrel és gyalázzal
voltak kénytelenek egy — dicsőséges
stratégiai — visszavonulást rendezni.

Anglia keleti tekintélye megcsor-
bult, Szerbia megsemmisült, Romá-
nia pedig nem hajthatta végre Szer-
bia megmentésére irányuló szán-
dékát.

Bukarest. A bukaresti lapok jelentik:
Tatarinoff ezredet a bukaresti orosz követség-
hez katonai attasévá nevezték ki. A távozó at-
tasé, Semenoff ezredet, aki két éven át tel-
jesített szolgálatot Bukarestben, tábornokká
foglák kinevezni.

Bukarest. A ma reggel megjelent buka-
resti lapok az alábbi besszarábiai híreket köz-
lik: A lipcani állomásra naponta érkeznek
orosz sebesültek Novoszelekből. A sebesülteket
a lipcani kórházban helyezik el, a nehéz se-
besülteket pedig vasúton a largai állomásra,
onnan pedig Smerincába szállítják. Smerincea
fontos vasúti állomás, ahonnan a sebesülteket
Oroszország belsőjébe viszik. Tírgu Lipcaniban
az összes középületeket kórházakká alakították
át: az iskolákat épüget, mint a zsinagógákat.
A levasság reggelétől estig katonai gőzpánc-
okat végez Lipcani környékén. Besszarábiának
Pruth melletti összes községeiben számos
orosz csapat van beszállásolva. Napenként
láthatók a Bricean—Lipcani—Novoszelezi uton
a katonai autók és motorkerékpások. Az
oroszok néhány nappal ezelőtt megkapták a
szükséges fegyvereket. Folyton szállítják sze-
kereken az élelmet, szénát, szalmát és fát a
Lipcani környékén elhelyezett csapatok ré-
szére. Minden vasárnap és ünnepen a Pruth
melletti falvak orosz lelkészei Tedumokat tar-
tanak a templomokban és a cár hadseregének
győzelmeért imádkoznak.

— **Minisztertanács.** Budapestről jelentik:
Tisza István gróf elnöksége alatt ma délután
a miniszterelnöki palotában minisztertanács
volt, amelyen az összes szakminiszterek meg-
jelentek. A jegyzőkönyvet Drascsa-Lázár
Alfréd miniszterelnökségi miniszteri osztály-
tanácsos vezette.

Renegátok behívása. Buka-
restből jelentik: A hadügyminiszte-
rum közhírré teszi, hogy mindazok
a 21—46 éves férfiak, akik a román
állampolgárságot felvették, tartoznak
katonai szolgálattételre jelentkezni.

(Ez a rendelkezés minden valószínűség sze-
rint kellemtlenül fogja érinteni Goga Oka-
viánt és társait, akik csak azért szöktek át a
határon, hogy megazabadjanak katonai
szolgálat kötelezettségük alól.)

Filippescu — Berlinben? Ko-
penhágából jelentik: Filippescu Pé-
tervárról Londonba és Parisba, majd
Berlinbe utazik, hogy személyesen
tájékozódjék a hadviselő erők visz-
nyairól.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Péntek: „Vagy ő vagy senki“.

Szombat: délután mérsékelt helyárrakkal
ifjúsági és népies előadás „Peleskei nótárius.“
Este: „Vagy ő vagy senki“.

Vagy ő, vagy senki!

(Operett 3 felvonásban. Írták: Stein
Leo és Jenbach Bela. Zenejét szerezte:
Eysler Edmond.)

(Bemutató előadás az aradi színházban 1916.
február 24-én.)

Nem végezna hiábavaló munkát az az
esztetikus, aki megírná az operett fejlődésének
történetét. Aki megmagyarázná e lenge műfaj
nagy változásait a francia operettől — az an-
golon keresztül — a bécsi operettekig. Irodal-
milag és zenetörténelmileg egyaránt érdekes
tanulmány volna ez. Hogyan változott át a
limon és csipős francia szöveg az angoloknál
az exotikumok hajszolásává, mely a bécsi és a
budapesti operettekben aktuális színekre kapott.
A romantika messze országából közelebb jutott
a szöveg a mi világunkhoz, de ez az út meg-
törte és megviselte, egy kissé fáradtá tette. A
zene pedig teljesen átváltozott. A hangulatos,
melódikus muzsikából előbb groteszk táncok
kiegőző zenéje lett: sokszor artikuláció nélkül
való, mint az exotikus népek „tam-tam“-ja,
hogy végül a bécsi operettben egy keringő
variációja, vagy néhány önálló szám kapcsolat-
nélküli összefűzése legyen. Mi magyarok ter-
mészetesen ez utóbbi recept szerint élünk.

A mai bemutatott operett: német ruhába
öltöztetett bécsi operett úgy szövegében, mint
a zenéjében. Meséje átlátszó és világos sok
aktuális epizóddal. Rutinos szövegírók műve,
akik ismerik a közönség ízlését s tudják, hogy
ma legfontosabb dolog a hangulat s az újdon-
ság ingere. Bécsi operett tess, elegáns tisztak
nélkül elképzelhetetlen, ezt tehát megkapjuk
itt is és pedig kedves és szimpatikus beállítá-
sban. Néhány jóízű mondás, keresett aperce
tarkítja a szöveget, mely uszalmassá nem válik
sehol s így a közönség tetszését meg is nyeri.
A jelenetek egymásutánja, ha nagy változa-
tossággal nem is kedveskedik, legalább jól
összeesont és gyorsmenetű. A esztanókban, fel-
vonás végében van ötlet, az egész műben
pedig sok kedély és természetes vidámság.

Zenéről sok szép sort írhatunk. Eysler
muzsika, tehát színes, eleven és tartalmas,
noha a mester mintha megtagadta volna a régi
elveit. O, aki soha sem hajszolta a melódiá-
kat és soha sem akart intim zenét, „fűlbemászó“
„dallamokat írni, most csupa zárt formációkban
dolgozik a könnyed allamok legszebb ütemeivel
kedveskedik. Pár helyen tulkomoly, kisé pro-
fesszoros, de merevségéből hamar felocsudik s
a hangszeréből — mint a hirtelen kacagás —
ujjongó melódiák hulláma tör fel. Bontakozó
vagyak tavaszáról sutog most, majd egy pil-
lanattal később remények temetője töltöt zo-
kog. De e borongás nem tart sokáig; a ko-
molyság perceibe belenget egy hirtelen fel-
röppent keringő vidám taktusz, s visz mind-
nyájuukat magával könnyű szárnyal. Ezt az
izléses, komoly és mégis könnyű muzsikát
sokan meg fogják szeretni és sokszor meg
fogják hallgatni.

A szereplők mindenike szinte lázas buzga-
lommal vitte a darabot. Z. Varadi Margit a
közönség őszinte elismerésének viharos tapsait
aratta. Különösen nagy sikere volt a második
felvonásban énekeit betétjével, egy bájos olasz
dallal. Vele osztották a hölgyeknek kijáró tap-

sokon Horváth Mici, kinek finom játékát, ke-
ses táncait gyönyörűséggel élvezték. A rózsá-
ról dalolt románca művészién szép volt, tolettjei
pedig izlésesek. Barics pompásan diszponálva
énekelte végig hálás, de nehéz szerepét. Sikereit
kétszeresen megérdemelte, hiszen a beteg Járai
helyett ugyszólván beugrott a hódító huszár
attilájába. Győző sok egyéni humorral és ked-
vességgel tett elfogadhatóvá egy izléstelenül
megrajzolt figurát. Német professzor, aki ku-
tyamosól — husz év előtti bohózatok guny-
tárgya... Ki talál ebben ma már humort?
Pedig a szerzők bizonyára egy jó vicc kedvéért
engedték meg maguknak ezt az izléstelenít.
Győző még ebben az alakban is szeretetremé-
lítő és kacagásra ingerlő tudott lenni. Ez az ő
legnagyobb dicsőrete. Benkőnérdől, Ligeti Mar-
gitról és Rozsnyói Ilonkáról kell megemlékez-
nünk, kik kis szerepeikben is érvényesültek.

A zenekar tökéletes munkát végzett. A
fáradhatatlan és pompás kezű Kovács karmes-
ter újra bebizonyította, hogy ügyesebb mester
és jobb dirigens nem út még az aradi színház
zenekara előtt, mint ő. Z. A.

* A színház hírei. Ifjúsági és népies
előadás. A magyar színházvilág legkitűnőbb
bohóza kerül színre szombaton délután 3 és
fét órakor mérsékelt helyárrakkal. Gaál József
klasszikus Peleskei nótáriusa, ez lesz a har-
madik Ifjúsági és népies előadás, melyet mind-
jobban megkedvel a közönség, mert minden
ifjúsági előadást a felnőttek ép oly gyönyörű-
séggel élvezik végig, mint az ifjúság. A Pe-
leskei nótárius-ban részt vesz az egész sze-
mélyzet. Vagy ő vagy senki másodszor, álta-
lános siker jegyében tolyt le a bemutatója
Eysler pompás és mihamarabb népszerűvé vált
operettjének, a fűlbemászó gyönyörű melódiák,
melyek minduntalan felhangzanak, üdítőleg
hatnak a nézőre, a szöveg csupa humor, szó-
val verbális operett, melyet a hét többi napján
is megismétel a társulat. Vasárnapi előada-
sok. Vasárnap délután három és fét órakor a
legsikerűtebb operettek egyike Végre egyedül
kerül színre mérsékelt helyárrakkal, este pedig
7 és fét órakor Vagy ő, vagy senki operett
újdonosság van műsorban.

* Báro Bedeus Bella énekművész által
Hongsberger Zelma berlini zongoraművész
közreműködésével az aradi illetőségű hauer-
vák segélyezésére március hó 1-én rendezett
hangversenyre szóló jegyek elarúsítása Scher-
nag Ernő ur hirtelen beívása folytán nehe-
ségekbe tüközött, de a cég igyekszik a nagy-
teljesen vállalt feladatot különös előzetkanyeg-
ből a már előkészítve volt terv szerint ez egy-
szer meg teljesíteni.

Kérjük a nagyrabecsült közönséget, hogy
a jegyek váltását szombattól, azaz február hó
26-tól kezdve naponta csak delelőn 10 és 12
óra és délután 5 és 7 óra közt, március hó
1-én pedig, a hangverseny napján csak Scher-
nag H. és fia cégnél Andrássy-tér 14. sz.
eszközöni sziveskedjék, mert azon napon mar-
esti 6 órától kezdve lehet a jegyeket a kul-
túrpalota előcsarnokában váltani. Megjegyez-
zük, hogy csak azon a jegyek érvényesek, me-
lyek a cég bélyegzőjével vannak ellátva. A
hangverseny rendezőség.

* A szomszói kamarazeneest vendége,
Buttykayné Kosary Emma, férjével, a híres
zeneszerzővel már ma, péntek este erkezik
Aradra. Buttykayné az illyab operaszereplők
legtehetségesebbike, ki a kamaratur szerepekben
Sandor Erzsébet veselkedik a budapesti m. kir.
operában. A bájos művész, mint hangver-
senyvezető is elsorangu s a továrosi koncer-
tek műsorán minduntalan találkoznak az ő
nevével. Kivüle jászai tog a keddi továrosi
hangversenyen oly nagy sikert értett Temanyi,
kit, mint a legnagyobb pszichológusokól kitűnt,
a budapesti kritikuskok a legelső magyar violon-
isták közé soroznak. Hasonló nagy sikert el-
ért partneré Vas Sandor, ki jövő het kedden
koncertalk önállóan Pesten, a szomszói aradi
kamarazeneestelyt zongoraszámával teszi tel-
jessé. A Schernag-cég által irányított jegyvá-
sar eddigi eredménye a legszebb perspektívát
tálja fel a szomszói est sikerére nézve.

Az aradi háziezredek vitték a legtöbb vitézségi érmet a háboruba.

— A harminchármasok és a Hadik-huszárok háboru előtti kitüntetésével. —
— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 24

A „Külügy-Hadügy” című folyóirat legutóbbi számában érdekes cikk jelent meg, amely a vitézségi érmek keletkezésével, azok történetével foglalkozik s egyúttal kimutatást közöl arról, hogy egész a most folyó világháboru kitöréséig egy-egy magyar ezred hány vitézségi érmet szerzett meg. Most mindjárt megemlíthetjük, hogy bennünket ez az érdekes kimutatás már csak azért is közelebbről érint, mert ezek szerint a kitüntetett ezredek között a gyalogságnál az aradi 33. gyalogezred a második helyen áll, a lovasezredek között pedig az aradi 3. Hadik huszár-ezred az első helyen.

A vitézségi érmek keletkezését illetőleg elmondja a cikk, hogy míg régebben a hősi közlegényeket pénzjutalommal, vagy előléptetéssel tüntették ki, II. József császár volt az, aki a legénységi állománybeliek számára a vitézségi érmet alapította. Kezdetben csak kétféle vitézségi érem volt, arany és ezüst, később került ezekhez harmadik fokozatnak a kis ezüst, míg a bronz vitézségi érmet a jelenlegi világháboru alatt alapították negyedik fokozatnak.

A vitézségi érmek első kiosztására az 1789—1790-iki török háboru alatt került a sor, bő alkalom kínálkozott azok megszerzésére az 1792-ben megindult francia háboru alatt, amelyek hosszabb-rövidebb megszakításokkal kerek 23 évig, 1815-ig tartottak. S ha egy-egy ezred régebben sokkal kevesebb vitézségi érmet szerzett, az ítélté annak tulajdonítható, hogy sokkal kevesebb volt az alkalom a hősi cselekedetek végrehajtására, mint ma.

A vitézségi érem alapításától — 1789-től — a világháboru kitöréséig 125 év telt el és e hosszú idő alatt sok háboru volt, sok véres csatával. Mégis hasonlíthatatlanul kevesebb vitézségi érmet vittak ki maguknak ez alatt a százhuszonöt év alatt az egyes ezredek, mint a mostaniak mástól év alatt.

A magyar ezredek közül — beleértve a gyalog ezredek és a huszárokat, — a nagy-szebeni 31. gyalogezrednek volt legtöbb vitézségi érme: 19 arany, 159 nagy és 350 kis ezüst. Ez az ezred 1781-től állandóan Szeben és a környező megyékből nyeri legénységét. Vitézségi érmeinek összegével különben az egész osztrák-magyar hadseregben első helyen áll.

Közvetlenül utána az aradi 33-ik gyalogezred következik: harminc arany, 216 nagy és 77 kis ezüst éremmel. Az egész osztrák-magyar hadsereg gyalog-ezredei között az aradi ezrednek van a legtöbb arany érme.

Az aradi után a nagykanizsai 48. gyalogezred következik, amelynek 11 arany, 103 nagy ezüst és 260 kis ezüst érme volt, majd a 26 arany, 109 nagy és 177 kis ezüst, összesen 312 éremmel. A szatmári 5. gyalogezred érmeinek száma 132, a brassói 2. gyalogezredé 26, az újvidéki 6. gyalogezredé 59, a kassai 34. gyalogezredé 198, a kecskeméti 38. gyalogezredé 156, a debreceni 39 es bakáké 215, a híres kaposvári 44-es ezredé mindössze 71, az eperjesi 67-eseké mindössze 32, a székesfehérvári Hinnenburg bakáké 7. Érdekes felmenni, hogy a székesfehérvári 82. a szombathelyi

83, a máramaroszigeti 85, a szabadkai 86, a károlyvárosi 96 és a békéscsabai 101. gyalogezredeknek egyáltalán nem voltak a háboru előtt vitézségi érmeik, mert ezeket az ezredek mind 1833-ban állították fel, amióta tudvaleg nem volt háboru s így nem volt alkalmuk harci dekorációk szerzésére.

A huszárok között első helyen áll az aradi 3-ik huszár-ezred, melynek 39 arany és 223 ezüst érme van. A mai háboru kitöréséig ennek a lovas-ezrednek volt a legtöbb arany érme az egész osztrák-magyar armádiában; összes érmeinek számával pedig a hadsereg lovas ezredei között a második helyen áll.

Második helyen a nagyváradi 1-es huszárezred áll 257 dekorációval, míg harmadik a soproni 9 es huszárezred, ahol a kitüntetések száma 254. A világháboru kitöréséig a nyiregyházi 15. és a debreceni 16 huszárezrednek nem voltak dekorációi.

Érdekes összehasonlítani ezekkel az adatokkal az újabbakat, amelyek azt mutatják, hogy hány érmet-szerettek az egyes ezredek a háboru alatt. A 33. gyalogezred, mint lent említettük, fennállása — 1741. — óta a világháboruig összesen 323 érmet szerzett, míg a világháboru alatt 1915. december 1 ig 3 arany, 35 nagy, 118 kis ezüst és 67 bronz, összesen 222 érmet szerzett. A Hadik-huszárok a háboru kitöréséig 262 érem birtokában voltak, míg azóta 44 nagy, 153 kis és 256 bronz, összesen 453 érmet vittak ki dicsőséggel maguknak.

TORVENYKEZES.

§ Csődönkívüli k nyszeregyesség. Bursa testverek aradi bejegyzett cég kéremére megindított csődönkívüli kényszeregyességi eljárási ügyben Gedeon János vagyonteljesítő bejelenti, hogy katonai szolgálata folyó hó 28-án bevonul és ez indokból vagyonteljesítői tisztességéről lemond. A kir. törvényszék ezen bejelentést tudomásul veszi és Gedeon Jánost vagyonteljesítői lisztége alól felmenti. A kir. törvényszék a felmentett vagyonteljesítő helyébe vagyonteljesítőül Moga Lajos dr. aradi ügyvédet nevezi ki.

§ Felmentés vesztegetés vádjáról. Kiepe Illés vagyonos kúrtosi gazdálkodó ma megvesztegetés vádjával terheltten állott az aradi törvényszék ötös tanácsa előtt, amely a gyorsított (statariális) eljárás szerint ítéltetett felette Lehmann Viktor kir. törvényszéki bíró elnökletével. A tárgyalás a hadviselés érdekeire való tekintettel zart volt. A törvényszék a vádlottat, akit Nagy Sandor dr. védett, felmentette. Az ügyész semmi ségi panaszt nyújtott be a Kuriához.

§ Hadbavonult ügyvédek irodagondnokai. Az aradi ügyvédi kamara az orosz hadi fogóságban levő Kollin Jakab dr. borosjenői ügyvéd irodája részére ideiglenes gondnokká, Fülöp György Géza korábban kirendelt gondnok felmentése mellett, Pascutu Szyivius dr. borosjenői ügyvédet rendelte ki. Lazar Sandor dr. kúrtosi ügyvéd hadbavonulása tartamára irodája részére Odrean János dr. kúrtosi ügyvédet gondnokul kirendelte.

Jön a kukoricakenyér.

(A rekvirálások eredménye. — Ausztriában már kukoricával keverik a lisztet)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 24

Nyolc nap óta Ausztria sárga kenyeret eszik. Az osztrák kormány, miután befejezte a lisztkészletek teljes rekquirálását és számbavételét, úgy találta, hogy a készletek egyáltalán nem elegendők a bőséges fogyasztásra. Minden baj elkerülésére csak egy lehetőség volt: a kukoricakenyér. Ezért be is hozták ott kötelezőleg.

Nálunk most folyik a rekquirálás. A városi házakba épp úgy, mint a jól termő talvakba be-bekukkannak a pénzügyőrök és sűrűn rendeznek parázs házkutatásokat. A házkutatások elrendelésére elegendő a gyanu. Ekkor már joga van a pénzügyőrnek kiszólítani a termelő gazdát, számoljon be, uova tette a búzáját. Ennyi, meg ennyi földje van, ennyi gabonája termelt, — ez nova lett?

Es ha nem tud kielégítő választ adni, a pénzügyőrnek bárhol joga van megkeresni a gabonát. Nagyon sok a feljelentés is, amelyek közül a dolog rendkívüli fontosságára való tekintettel ügyelembé veszik a névtelenekeket is, mint nyomozható irásokat. Egymásután jelentik be a gazdák önként is az eddig eltitkolt készleteket. A rekquirálás így hamarosan befejezhető lesz, úgy, hogy nagy atlagban az ország egész készlete a csekevény fogyasztási szükségletre itt-ott bentmaradt gabonán kívül a Hasi Terményrészvénytársaság kezébe kerül.

Ekkor itt is számot vetnek a tényleges készlettel, sőt: az augusztusi termés valószínű eredményével is. Az akkor várható intézkedésekről szakemberek így nyilatkoztak:

— Tövedés azt hinni, mintha a kormány, vagy a Hasi Terményrészvénytársaság, vagy akár a szakértők is meg ne tudnák, mennyi most Magyarország készlete. Azt azonban senki se tudhatja, mennyit lehet ebből a kvantumból előkényszeríteni akár a legradikálisabb eszközök által is. Nem tartanánk helyesnek, ha előre elmondanánk, minő eredményt gondolunk mi.

— Egy bizonyos, az, hogy a kukoricakenyér behozatala Magyarországon kisebb baj lesz, mint a jelenlegi búzakenyér adagolásnak a teljes szigorral való keresztülvitele. A kukoricakenyeret, ha eléget kap belőle, szívesebben megeszi a munkás, minsem a mai búzakenyéren való napi 300 grammos koplalóadagon éljen hónapokig.

— Valószínű, hogy csak 3—4 havi intézkedésről lesz szó, — aratásig, — ha a rekquirált készletek nem, vagy csak alig fedezik az országos fogyasztást. Ekkor el kell rendelni itt is május, június, július és augusztusra a kukoricával kevert kenyeret, ami annál könnyebb lesz, mert akkorra már egységes lisztajta áll rendelkezésre. Különösen megokolt lesz ez az intézkedés akkor, ha a termés nem íger sokat.

— Természetesen, ha a rekquirálás eredménye várakozáson fölüli lesz, akkor szó sincs a sárga kenyér szükségességéről. Azonban azok az adatok, amelyek most, mint rekquirált eltitkolt, vagy most bevallott készletek forgalomba jönnek az újságokban, csak a közönség szemében jelenthetnek valamit, pedig csak morzsák. A román gabonakészleteket, — tudott dolog — nem épp Magyarországra fogyasztására szánják.

Ezek szerint március közepén, vagy má-
odik felében dől el, bevonul-e megint az
asztalokra a tavaly annyit szidott kukorica-
kenyér.

Olcsó áramot vásárol a város.

(A villamos társulat kedvező ajánlata.
— A műszaki bizottság a megváltás és
a városi telep ellen. — Az ajánlat
tárgyalása.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 24.

Ma délután Lócs Rezső helyettes-polgár-
mester elnöklésével tartott ülésben kezdte
tárgyalni a műszaki bizottság az Aradi Villa-
mossági Részvénytársaságnak a városi művek
villamosításához, a közvilágításhoz, az esetleg
létesítendő villamos-vasúthoz szükséges áram
árára benyújtott ajánlatot. A bizottság tagjai
teljes számban megjelentek, a társaságot pedig
Ullmann Andor dr., Kovács István és Mellinger
József igazgatók képviselték. A mai tárgyalás
eredménye általánosságban azzal a kellemes
hatással mérhető meg, amelyet a benyújtott
ajánlat egyenes és őszinte hangjával és be-
létes realitásával keltett. Nincs benne semmi
kétértelműség, hanem világosan az van meg-
mondva, hogy a részvénytársaság ennyit és
ennyit kér az ipari áramáért és a város meg-
mérlegelje, megér-e neki annyit. Nyílt és
őszinte alku tárgyat alkotja az elektromosság
és hogy a társaság becsületos ísületet akar
kötni régi üzletfelével, azt bebizonyítja az az
előzékenység, amelynek a megjelent igazgatók
tanujelét adták. A műszaki bizottság, mikor
ajánlatot kért, azt az elvi szempontot foglalta
el, hogy nem kér, de nem is fogad el aján-
dékot. Ehhez mérten az ajánlott árakból csak
hosszabb viták után voltak hajlandók az igaz-
gatók engedélyt adni. Ahol azonban a mű-
szaki bizottság tagjai kimutatták, hogy a vá-
ros érdekével ellenkeznek az ajánlat változat-
lan elfogadása, ott koncessziók történtek, mert,
mint Ullmann dr. kijelentette — a két érdek
összeegyeztetése a biztos alapja a vállalat fej-
lődésének és a fejlődés feltételei békés meg-
teremtésének.

(Általánosságban elfogadható,
mert kedvező az ajánlat.)

A társaság ajánlatát nyomtatásban már az
elmúlt héten megkapták a bizottság tagjai és
így annak ismeretével jöttek el az ülésre, a
melynek megnyitása után az elnök melegen
üdvözölte a részvénytársaság képviselőit és át-
adta a szót Fényes Dezsőnek, akit a törvény-
hatóság az előadói tiszttel bizott meg. Miután
a maga részéről az ajánlatot általánosságban a
tárgyalás alapját elfogadhatónak jelezte, Zád-
dor Imre gépüzemigazgató azt a két kérdést
tízázta: vajjon már most, a háboru idején
foglalkozzék-e a város a közműnek villamosi-
tásával, továbbá vajjon milyen módját válassza
a város az áram beszerzésnek. Az első kér-
désre azzal felelt, hogy a vízmű rekonstruk-
ciója, a kiterjesztése és a vizszolgáltatás bőví-
tése egy óra halasztást nem tűr és ezek a víz-
művelési új gépekkel látandó el és ezért csak
villamos hajtásnak lehetnek. Az áram beszer-
zés legolcsóbb formájának pedig azt tartja, ha
a város az Aradi villamosági részvénytársas-
ságtól vásárol hajtóerőt és a vállalat koncesz-
zionális szerződését kedvezmények fejében
meghosszabbítja. A telep megváltása a városra
nézve a most legújabb szerződés szerint nem

lenne kedvező, mert becsérték alapján kellene
megváltani, már pedig az pórré vezetne és az
átmeneti idő alatt megdrágítaná a vízművet.
Az önálló városi telep létesítése sem lenne
rentabilis, mert a városnak legalább 15-03 fillér-
lárjébe kerülne az áram kilovattja, aminél az
ajánlat sokkal olcsóbb. Azt javasolja, hogy az
ajánlatot a tárgyalás alapjátul fogadja el a bi-
zottság.

Ugyanerre az eredményre jutott Korom-
zay Frigyes bizottsági tag is, aki rendkívül
alapos és érdekes fejtegetései során azt bi-
zonyította be, hogy a város sohasem tud olyan
olcsón termelni, mint a magánvállalat. Attól
óva inti a várost, hogy a részvénytársaság
telepének megváltására a mai szerződés felté-
telei alapján vállalkozzék, mert azok felette
kedvesütnének. Tehát csak az önálló telep, vagy
az ajánlat elfogadása között lehet választás.
Rendkívül beható számítások után arra az
eredményre jutott, hogy a városnak egy kilo-
watt óra árami minimálisan 127 fillérjébe ke-
rülne és ezzel szemben az ajánlat olcsóbb.
Megfelelően a bizottság ama kikötésének, hogy
csak az esetre tegyen a társulat ajánlatot, ha
olcsóbban tud áramot adni, mint egy felállít-
tandó telep, az ajánlat tárgyalandó és általá-
nosságban elfogadásra ajánlható. Rámutat
arra, hogy műszaki és kereskedelmi szempon-
tokból előnyösebb, mint a legutóbbi közvilági-
tási szerződés. Ami jogi szempontból illeti, a
leglényegesebb az, hogy a vállalat a koncesszió
szerződésének még hátralevő harminc esztend-
jére a város megváltási jogának szüneteltet-
ését követeli engedmény gyanánt az ajánlott
kedvezményekért. Híabár feltétlenül jobb a jó
magánüzem, mint a bürokratikus városi vállalat,
mégsem hajlandó ilyen hosszú időre a vá-
ros kezét megkötöni és elégségesnek tartja, ha
a város 15 esztendőre mond le megváltási jog-
gáról, de már most kössön ki kedvezőbb tel-
teteleket arra az időre, ha meg akarja szerezni
a telepet.

A megváltás feltételeinek revízióját tartotta
szükségesnek Nachtnébel Odón főmérnök is
és miután általánosságban elfogadta a bizott-
ság az ajánlatot, az elnök kimondotta határozat-
zilag, hogy a bizottság az önálló városi vil-
lamosmű létesítését és a részvénytársaság tele-
pének a mai alapszerződés feltételei mellett
történő megváltásának kérdését nem is tár-
gyalja, hanem a beadott ajánlat részletes tár-
gyalásába kezd és ennek kapcsán igyekezik
már most a legtöbb kedvezményt és a jövőre
pedig kedvezőbb megváltási feltételeket a vá-
ros részére megszerezni. Ezután áttért a bi-
zottság a részletes tárgyalásra.

(Városi közüzemek villamosítása.)

A társaság ajánlatának első része a városi
közüzemek villamos hajtásához szükséges ener-
gia számításának adataival és feltételeivel foglal-
kozik. A bizottság pontonként tárgyalta ezt a
fejtegetést, amelyek lényege az, hogy 1) az egy
szerződési évben elért 300,000 kilowattóráig
terjedő fogyasztás kilowattórájáért 11 fillért, 2)
az ugyanazon szerződési évben eier, további
300,000 kilowattóra fogyasztás (tehát a 300,001—
600,000 kilowattóráig bezárólag terjedő fogyasztás)
kilowattórájáért 10 fillért, 3) az ugyan-
azon szerződési évben 600,000 kilowattóran fel-
ül elért, (tehát 600,001 kilowattórától kez-
dő) fogyasztás kilowattórájáért 9 fillért ker-
nek. Ezzel szemben a bizottság Koromzay ja-
vaslatára az árakat egy-egy fillérrel redukálta
és eme árak az ajánlatban megjelölt mennyi-
ségnél százszor kilowattal kevesebb fogyasztásnál
is érvényesek legyenek. Kiköti az aján-
lat, hogy bármilyen alacsonyak legyenek is a

jövőben a szén-árak, az áram ára nem szá-
hat nyolc fillér alá. A bizottság ezzel szemben
hét fillért ajánlott fel. A társaság képviselői
rövid tanácskozásra vonultak vissza és Ull-
mann dr. annak kijelentése után, hogy köny-
nyűvé akarják tenni a megegyezést és minden
nehézséget elakarnak gördíteni az utból, mert
a megnyilatkozó bizalommal szemben a társu-
lat előzékeny óhajt lenni, elfogadottnak mon-
dotta a bizottság változtatásait, de azt kötötte
ki, hogy ezek az árak csak a városi üzemekben
érvényesek. Neuzman Adolf báró rámutatott arra,
hogy például Bécs oly olcsón termel energiát, hogy
a villamos áramot szubvencióképpen adja vállalatok-
nak és óhajtana, ha más Aradhoz hasonló
városok villamos műveinek önköltségeit ismer-
tetné az üzemigazgató, hogy hadi lássa a bi-
zottság, ne a lenne-e célszerű legalább a most
elért árakat oly vállalatok részére is biztosítani,
amelyeket a város támogatni akar. Ull-
mann dr. kijelentette, hogy azt nem akceptál-
hatja, hogy a város által szubvencionált vállalatok-
nak is kedvezményt adjon a telep. Azok-
kal majd megállapodik a vállalat és bizonyára
a saját érdekében is, olcsón ad el neki az
energiát.

(Közvilágítás.)

A társaság azt ajánlja, hogy a lámpák
számát 761-ről 861-re szaporítja, de a világi-
tási költséget a jövőben is 41336 koronában
állapítja meg akárcsak most. A főtéri világi-
tást megkettőzi, az új lámpákat a saját költségén
szerezi fel és ha a város több világi-
tást óhajtana, mint a 861 lámpát, úgy az elfogyasztott
energia kilowattját 22 fillérjével számítja. Ezzel
szemben az előadó azt javasolta, hogy az aján-
latot a bizottság ne fogadja el, hanem a város
fizesse a tényleg elfogyasztott energiát, ame-
lyet nem mint az ajánlat mondja gyertyafény,
hanem kilowattként mérjenek meg. Ullmann
dr. kérelmére ezzel a proppozícióval, minthogy
részletes számításat kell végezni, holnap fog-
lalkozik a bizottság.

(Városi középületek világitása.)

Az eddigi 4-9 fillér hektovatt óra árát 4-6
fillérre szűkíti a társaság, amit a bizottság
elfogadott. Az előadó kérelmére beleegyezett
abba, hogy a kulturpalota áram fogyasztásából
minden év végen tizezer hektovatt órát leirt és
Szathmáry János indítványára pedig a városi
tisztviselőknak 15 fillérért ad világitást.

Este hét órakor az elnök a tárgyalást be-
rekesztette és folytatását holnap délután fél
négy órára tűzte ki.

VÁROS ÉS MEGYE

— A sertésrus ára és a hentesek. Az
aradi hentesek Varjassy Lajos polgármester-
hez beadványt intéztek, amelyben arra kérték,
hogy állapítsa meg újra a sertés rus maxi-
mális árát, mert a mostani árak mellett nem
képesek kielégíteni a közönség igényeit. Jelen-
leg ugyanis a sertés rus kilogrammja 4 ko-
rona 60 fillér és a karaja 4.80. A hentesek az-
zal érveltek, hogy az utóbbi hetekben Aradon
alig lehet jó sertést kapni, de ha kapható is,
annak kilogrammja elősúlyban 4-4.20 korona.
Ilyen árak mellett pedig lehetetlenség a jelen-
leg érvényben levő maximális árakon kimenni
a húst. A polgármester ma délutánra össze-
hívta az armegallapító bizottságot, hogy javas-
latot kerjen. A bizottság azt javasolta, hogy a
polgármester emelje fel a sertés rus árát 4
korona 70 fillérre és a karaját 5 koronára. Ez
az ár valamivel alacsonyabb a temesvári árak-
nál. A polgármester az ülés végen kijelen-
tette, hogy meg megvárja a holnapi sertés-
rus eredményt és az ott elért árakhoz mér-
ten vagy elfogadja az armegallapító bizottság
javaslatát, vagy pedig részben elfogadja a hentesek
kivánakait.

A béke körül . . .

— Németországot nem lehet fegyverrel letörni. — Asquith nyilatkozata. —

Franciaország válság előtt. —

— Távirati tudósítás. —

London—Páris—Berlin, február 24.

Az angol alsóházban Trevelyan exminiszter és Snowden képviselő megkeresték a kormányt, hogy milyen feltételek mellett érhetnek el a szövetségesek kitűzött céljukat a hogy vehetnének véget a háborúnak. Asquith miniszterelnök válaszában kitéjtette, hogy míg csak Szerbia és Belgium mindent vissza nem kaptak, míg csak Franciaországot a támadások lehetőségétől meg nem védelmezték, míg az európai kis államok jogait nem biztosították, nem tehetik le a fegyvert. Wais munkaspárti hangoztatta, hogy a támadóknak kell a béke irányában az első lépést megtenniük. Stantor munkaspárti bejelentette, hogy a munkaspárt kilencvenöt százaléka támogatja a kormányt törekvéseiben.

Reménytelen a fegyveres küzdelem folytatása.

Páris. A Journal du Peuple fejtegeti, hogy Németország fegyveres letörésére manapság gondolni sem lehet. A fegyveres küzdelem folytatása reménytelen. Az egyetlen okos és eredményes kezegető harc a gazdasági. Franciaország oszupán gazdasági harcot folytathat Németország ellen.

A blokád-miniszter.

London. Az alsóházban Asquith bejelen-

tette, hogy lord Robert Cecil lesz az a miniszter, aki élé a blokádügyek tartozni fognak. Miniszteri rangja lesz, de megmarad külügyi államtitkárnak. Melléje egy tengernagyot fognak kinevezni.

Francia válság.

Basel. A Clemenceau-hoz közelálló párisi lapok Franciaország komoly válságának előjeleiről irnak.

„Anglia monumentális balsikere“

Amsterdam, február 24. Londonból jelentik: Rendkívül éles hangon támadta meg a kormányt az angol alsóházban Lynch, ir nemzetiségi képviselő. Kijelentette, hogy az országot nem olyan férfiak vezetik, akik alkalmasak lennének arra, hogy a mai súlyos időkben kezükben tartásák a kormányt. Sir Edward Graynek a háboru előtt egy nagy-nagy balsiker volt, most pedig a nagy tehetségtelenség megtestesülése. Lord Kitchener hadügyi államtitkár, szintén egy monumentális balsiker és jó hírneve mindég is mesterséges volt. Kitchenerrel választani, volt a legszerencsétlenebb lépés a nemzet részéről. Hábái óriásiak egy gyenge, késedelmeskedő és köpenyegforgató ember hibái. És mégis ő reá bizzák a háboru vezetését. A mai idő nem a szövetségeseké, hanem a németeké, akiknek állásuk most erősebb és biztosabb, mint a marnei ssata után. Le kell mondanunk arról a gondolatról is hogy a németeket kiéheztetjük, vagy hogy gazdasági agyonsujtjuk őket.

Állik vagyont keresnek — kártyán

(Meggazdagodnak a — kártyagyárosok.)

— Kártya és háboru.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 24

A legnagyobb hazárdjáték: a háboru idején szüretje van mindentéle szerencsejátéknak. Életekkel és vagyonokkal egyforma könnyelműséggel játszanak. Szakemberek véleménye szerint: annyit még sohasem kártyáztak, mint az idén. A kártyaforgalom a maximumára szökött fel, a megrendeléseknek alig tudnak eleget tenni a gyárosok, mert mindenütt kártyáznak, a harctéren osakury, mint a kávéházakban, kaszinókban és a kocsisstandokon.

A kártya háborus szezonjáról egy nagy magyar kártyagyár képviselője, aki legutóbb Aradon tartózkodott, a következőket mondotta:

A forgalom a mult évben igen erős volt. De egyet meg kell jegyezni, ez a nagy forgalom nem jelentett ennek megfelelő jövedelem-többletet, mert igen nagy mennyiségű kártyát küldtünk ingyen a sebesülteknek és a harctérrre is. Mindenünnen jöttek kéréselek, főleg a tartalékban lévő katonák várták türelmetlenül a kártyaajándékokat.

Ugyanekkor idehaza sem csökkent a forgalom. Sőt lényegesen emelkedett, dacára annak, hogy a kártya szintén megdrágult. A kártya árának emelkedését könnyű igazolni, hiszen elegendő a papírárak gyors felszökkenésére utalnunk. Munkabér és minden más

anyag szintén megdrágult és így szükségképpen beállt a kártyadrágulás is.

— Külföldi gyárak közül alig volt néhány, melynek valamelyes kapcsolata volt a magyar piaccal. A háboru ezen összeköttetések legnagyobb részét megszüntette. Ma már csak egy nagyobb osztrák gyárnak vannak gyökerei nálunk.

Ennek az osztrák gyárnak egy olasz ember a vezetője. A háboru kitörése után a gyár tovább folytatta működését, sőt még erélyesebben kezdett terjeszkedni. Magyarországra vetette ki hálóját elsősorban és utazói bejárják az egész országot. Az olasz gyáros fia utolsó percben átszökött Olaszországba és ellenünk harcol. Az apa pedig buzdón gyártja a kártyákat és elárasztja velük Ausztriát és Magyarországot.

Az egész nagy kártyafellendülésben csak egyetlen örvendetes tényezőre mutathatók rá, a háboru a magyar kártyaipar megerősödésének erős alapját vetette meg (?)

Sikerült olyan balkáni piacokat megszerezni, melyek szükségleteiket eddig máshonnan edezték. Bulgária kártyafogyasztása eléggé tekintélyes és Törökországnak sok kártyára van szüksége, főleg az utóbbival vagyunk élénk üzleti összeköttetésben. Konstantinápolyban igen nagy mennyiségű magyar gyártmányu u. n. „francia kártya“ van forgalomban.

A kártya szóval jó üzlet. Vannak olyan emberek is tehát, akik „kártyán“ nagy vagyont szereznek.

Hindenburg — Rudolf trónörökös.

(Ami a nép közt jár szájról-szájra.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, február 24.

Több mint 27 esztendővel ezelőtt folyt le a mayerlingi tragédia. Rudolf trónörökös halálát és mozgalmas életét azóta a mondák szőtték szinesre. Különösen a költői lelkületű magyar nép költött egész monda-kört a trónörökös személye köré. E dus legenda-körből mondott el egynehányat dr. Hermann Antal, a magyar ethnografiai társaságban ma délután tartott előadása során.

— A Habsburg-dinasztia — mondotta — dr. Hermann — gazdag oly tagokban, akik mondák költésére alkalmat adnak. Orth János, József főherceg, Erzsébet királyné és Rudolf trónörökös személyét gyakran választották tárgyal a mondák. A cigányok közt az a monda él, hogy József főherceg Ferenc József királyhoz fordult a cigányok érdekében és ezért kegyvesztett lett, de újra vissza fog térni, trónra jut és akkor elkövetkezik a cigányok arany-kora.

János Szalvátor főherceg (Orth János) titokzatos elhunése szintén megindította a mondák lavináját. A legélénkebben hatott azonban a magyar nép költői lelkére és fantáziájára Rudolf trónörökös.

A nép nem akarja elhinni, hogy meghalt, hanem azt beszéli, hogy elrejtözve él. Ha majd a Habsburgok trónja megürül, meg fog jelenni Rudolf trónörökös és Magyarország királya lesz. Larisch grófó Londonban megjelent memoírjaiban egész komolyan írja, hogy Rudolf trónörökös Orth János és magyar arisztokraták összeesküvést szöttek abból a célból, hogy Magyarország függetlenségét proklamálják. Az új magyar királyság uralkodója Rudolf trónörökös lett volna. Főlöskéges is talán megjegyezni, hogy ez a mese minden való alapot nélkülöz. A többi Rudolf trónörökös-ről szóló mondanak sincs a legkisebb történelmi alapja s m, bár az igazság egy paránya majdnem mindegyik mondanban megvan. Mégis érdekes dokumentumai e mesék a népléleknek.

Rudolf trónörökös levelet írt a királynak . . .

Amikor a világháboru kitört — így beszéli az alföldi magyar nép — a bolyongó Rudolf trónörökös levelet írt Bécsbe:

„Kedves atyám, hallom, hogy bajban vagy. Akarod, hogy hazatérjek és segítségdre legyek?“

„Gyere, lelkem fiam, gyere!“ — válaszolta a király. — Ragyogó fogadtatásban léssen részed és én rózsákkal hintetem be az utat, amelyen jössz.

Erre a levélre a trónörökös így válaszolt:

„Ne rózsát hintsél utamra édesapám, hanem inkább a Rotschildok fejeivel kövezd ki az utam.“

Nyomban ment a király válasza:

„Ebben az egy dologban nem teljesíthetem kívánságodat, édes fiam. A Rotschildok nyomják nekem a papírpénzt és pénz nélkül nem viselhetek háborút.“

Rudolf trónörökös, mivel kívánsága nem teljesült, nem tért vissza királyi atyjához, hanem tovább bolyongja a világot.

Miért bolyong a királyfi ?

Egy alföldi monda szerint Rudolf trónörökösnek azért kell a világot bujdosolva járnia, mert Rotschild egyik fiát megölte. Egyszer ugyanis az egyik Rotschild-fiu azt hirdette fennsen, hogy ő ahová lép, a király képére lép, mert annyi pénze van, hogy az utját pénzzel kövezheti ki, már pedig minden pénzen rajta van a király képmása. A Rotschild-fiu e kijelentése annyira haragra gerjesztette Rudolf trónörökösöt,

hogy a dicsekvő Rotschildot *előtte*. A király amikor megtudta az esetet, azt mondta: *életet életért!* Rudolf trónörökösnek csak negyvenezer sikerült elmenekülni a kivégzés elől.

Hindenburg — Rudolf trónörökös.

Egy másik monda arról szól, hogy Rudolf trónörökös egyszer hevesen összeszóvalkozott királyi atyjával a menekülnie kellett. Németországba ment, ahol II. Vilmos császár magyaros vendégszeretettel fogadta. Évekig rejtegette a német császár a magyar trónörökösét. Amikor a világháború kitört, Vilmos császár Rudolf trónörökösét, egyik legnagyobb hadseregének élére állította. *Hindenburg senki más, mint Rudolf trónörökös.*

A hajdusági magyarok közt sokáig élt az a hit, hogy Rudolf trónörökös Kossuth Ferencnél tartózkodik. Évek előtt, amikor az ellenzéki pártok Debrecenben népgyűlést rendeztek, Kossuth Ferenc és egy újságíró is, aki nagyon hasonlított a trónörököshöz, leantjárt Debrecenben. A nép közt menten elterjedt a monda, hogy Rudolf trónörökös Debrecenben járt. Csak nehezen sikerült *Benyovszky* főispánnak meggyőzni a népet arról, hogy nem Rudolf trónörökös, hanem egy újságíró járt Debrecenben.

Az Unio kormánya szakít a német nagykövettel.

— *Jagow a felfegyverzett hajók elleni akcióit.* — *A semleges hajozás.* —

Vábrai újság.

Rotterdam—Berlin, február 24.

Páris. A Newyork Herald Washingtonból állítólag azt az értesítést kapta, hogy az Egyesült-Államok kormánya gróf Bernstorff német nagykövettel megszakítja az érintkezést és Berlinnel közvetlenül szándékozik tovább tárgyalni.

A Wolff-ügynökség ehhez a hírhez megjegyzi, hogy a lelkiismeretlen, elvakult németgyűlölő Newyork Herald híreit mindig a legnagyobb óvatossággal kell fogadni. Értesítésünk szerint hivatalos helyen az Egyesült-Államok kormányának emez állítólagos elhatározásáról mitsem tudnak.

Jagow nyilatkozata.

London. A Times jelenti Newyorkból: *Jagow* német külügyi államtitkár a Newyork World tudósítója, *Wiegand* útján közli, hogy a német kormány megmasíthatatlan szándéka, hogy a küzött napon, vagyis március 2-án megkezdje az új módszert a felfegyverzett kereskedelmi hajók ellen, amelyekkel, mint segédcsirkokkal fog banni. **Német figyelmeztetés egy hajó utasainak.**

London. A Times newyorki tudósítója jelenti, hogy az Espange nevű gőzös, amelynek utasait német részről figyelmeztették, hogy ne menjenek a hajóra, nincs felfegyverezve.

Svédország és a felfegyverzett kereskedelmi hajók.

Rotterdam. A Reuters-ügynökség jelenti Newyorkból: Az Evening post washingtoni képviselője szerint Svédország az egyetlen, amely diplomáciai és konzuli képviselők útján óva inti utatvalóit, hogy felszálljanak az entente felfegyverzett kereskedelmi hajóira.

Miért nem szerelhet le Hollandia?

Bern. A holland kormány kijelentette, hogy nem vitathatja meg nyilvánosan azokat az okokat, amelyek miatt Hollandia nem gon-

dolhat leszerelésre, de titkos kamarai ülésen hajlandó a kérdéssel felvilágosítást adni.

Az elzárt német árubevitel.

Rotterdam. A Courant jelenti Londonból: *Lansow* lord a felsőházban mondott beszédében még a következő részleteket közölte a semleges államokba való bevitelről: *Aruknak Németországba való átszivárgása, amely kétségtelenül nagy arányokat öltött volt, most szinte megszűnt. A Hollandiából való bevitelből 1915. esztendőben 83 százalékat az első hat hónapban importáltak és csak 17 százalékat az év második felében.*

H I R E K.

Lisztcsempészésért eltelt gazda.

az Aradi Közlöny irósztálya.

Arad, február 24.

Pár nap előtt, mint megírjuk, a rendőrség egyik detektívje arról értesült, hogy két aradi pékmester nagyobb lisztállományt kapott Ujradról. A detektív kiment a pékekhez, *Babov* Mitához és *Simon* Istvánhoz és az egyiknél huszonnégy zsák lisztet, a másiknál huszonnégy zsák lisztet foglalt le. A pékek a detektívnek azt mondták, hogy a lisztet az ujaradi malomból szállították be.

A rendőrség ezután megindította a malom tulajdonosa, *Kolb* Olón ellen az eljárást, mert tudvalevőleg lisztet és gabonaműveket csak a Haditermék Részvénytársaság szállíthat. Ma tárgyalta ezt az ügyet *Grumáz* László dr. rendőrkapitány, a rendőri büntető-bíróság vezetője.

A tárgyaláson kiderült, hogy a liszt tulajdonosa *Klug* József ujaradi gazdálkodó volt, aki felkínálta a lisztet megvételre *Simon* István aradi péknek. *Simon* csak azzal a kikötéssel volt hajlandó a lisztet átvenni, ha azt a hatóság megengedi. Ezért elküldte két segédét, *Zsikics* Demeter és *Buranucz* Györgyöt a város gazdasági hivatalába, hogy érdeklődjenek a liszt átvételre dolgában. A két péksegéd esküvel bizonyította, hogy a gazdasági hivatal egyik tisztviselője kijelentette nekik, hogy *Aradra* behozhatnak lisztet, csak kivinni nem szabad. Erre *Simon* István a liszt egyik részét átvette, a másik részét pedig átadta *Babov*nak.

Kugot, akinek kihágását a tanúk vallomása beigazolta, *Grumáz* László dr. száz korona fő és száz korona melékbüntetésre ítélte és a lisztet, mely a két pék tulajdonát képezi, a rendőrkapitány elkobozta. Érdekes, hogy a miniszteri rendelet alapján, az elkobzott liszt értékének negyödöd része a rokkant katonáké és egyötöd része pedig azé, aki a csempészett liszt nyomravezetője volt. A rendelet szerint tehát tekintélyes összeget fog kapni *Bórosok* detektív, a csempészés felfedezője.

— **A Kereskedelmi Bank Lengyelországban.** Budapestről jelenti: Most érkezett vissza Orosz-Lengyelországból a Kereskedelmi Bank kiküldöttje: *Konrad* Ottó, aki hosszabb ideig tanulmányozta az ottani piacot. *Konrad* már előterjesztette jelentését az igazgatóságnak, amely ennek alapján fog dönteni arról, hogy milyen módon és uton vesz részt a lengyelországi pénzügy és az ipari konjunktúra kihasználásában.

— **A szerb és montenegrói menekültek.** Gentből jelenti: Montenegróban és Savoyában megkezdtek a szerb és montenegrói menekültek beérkezésére szánt épületek építését. Mindegy 30,000 menekülthez számítanak.

— **Az aradi szabadkőműves páholy első nyilvános előadását** március 5-én (szombaton) délután 5 órakor tartja meg a városháza nagytermében. Az összetartás-páholy legelső nyilvános szereplése kétségtelenül rendkívüli érdeklődést fog keltani annál is inkább, mert az előadó igen fontos és valamennyiünket érdeklő kérdéssel fog behatóan értekezni. *Pikler* J. Gyula, az országos statisztikai hivatal aligazgatója, a városi pénzügyi politika kiváló ismerője városi adó- és szociálpolitika címmel fog előadást tartani és rámutatni arra, hogy milyen újabb, nem a szegényebb néposztályokat sújtó adóval lehetne megakadályozni úgy Arad, mint a többi városok anyagi összeroppanását. **A páholy által rendezendő oktató előadásokon bárki megjelenhetik. Belépődíjak nincsenek.**

— **Nem lesz új pótszemle.** Budapestről jelenti: Különböző kőza hírek terjedtek el arról, hogy tavasszal harmadszor is szemlére hívják a nem szolgált népfelkelőket. Illetékes helyen erre vonatkozólag a következőket jelentették ki:

— **A 18—32 évesek újra sorozásáról** semmit sem tudunk. Egyszerű spekuláció az egész híresztelés. Arra számítottak a kitalálói, hogy addig kell sorozni, amíg csak mindenki nem katoná. Ez is rendszer. Hisz a katonaság élet néhány ága semmivel sem nehezebb, mint a civil kenyérkereset és egytornán lehet bírni, ha még olyan untauglich is valaki. De erre nincs szükség. Arról lehet szó, hogy a sorkatonaságot szolgáló évfolyamok, a 20, 21, 22, 23 és 24 évesek újra sor alá kerülnek, hisz ez a békeévek rendes sorozása tulajdonképpen, de — eddig erről nincs intézkedésünk. — Altalában helytelenül teszi a közönség, ha ilyen felelőtlen híresztelésekkel zavartatja magát és ezek által irányítja életét. Ha történik valami ilyen katonai intézkedés, az olyan jókor közhírré kerül hivatalosan, hogy mindenki nyugodtan számolhat vele és aszerint cselekedjen a dolgait.

— **A háború és a vajaskenyér.** Párisból jelenti: A Humanité egyik legutóbbi számában a következőket írja: Három vagy négy nappal ezelőtt a cenzura megengedte egy cikkünknek a közlését, amely a következő igazságot tartalmazza: „Németország 1916-ik évi termése elegendő lesz, hogy azzal az 1917-ik évi termést megvárhassa.” Ez nyilvánvaló igazság a legteljebb azt lehet sajnálni, hogy ezt nem a múlt esztendő februárjában írták meg az 1915-ik évre vonatkozóan. Aki azt meri állítani, hogy olyan kiterjedésű országokat, mint a német birodalom és Ausztria-Magyarország ki lehet éheztetni, vagy ostoba, vagy a világot akarja megcsalni. Botrelt, a „bárd“-ot legutóbb katonákból álló halhatósága kitűnyülte egy verséért, amelyben azt írta, hogy a németeket egy vajaskenyérrel el lehet fogni. A katonák, akik nagyon jól tudják, mint általában a dolgok, felhaborodtak azon, hogy valaki az ő tevékenységüket és érdemeiket ennyire félreismert. Most már elég a neveléses tegezésből. Ha a németeknek nem lesz burgonyájuk, akkor répat fognak enni a városokban. Ha pedig a fronton levő németek haldokolnak az éhségtől, vajjon Botrel ur miért nem megy ki a lövészárokból a németek elé, vajaskenyérrel tartva a kezében? Az ilyenajta tegezéseknek csak az az eredménye lehet, hogy a világot a háta valódi tetteiről megcsalják.

— **Az Aradi Vilamosági Részvénytársaság** a mai napon tartotta meg XVI-ik rendes évi közgyűlését. Az elmúlt üzleti évet 6% osztalékkal ad a részvényeseknek.

— Halálozás. Talpasi Kabdebo Lajos okleveles mérnök és földbirtokos február hó 19-én 79 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése február hó 21-én volt a talpasi családi sírkertben. Halálát a Kabdebo, Zlinszky, Körtvélyessy családok gyászolják.

— A korán távozik. A következő érdekes sorokat kaptuk: Tekintetes szerkesztőség! Nem tudom illik-e a világháború kelles közepén ilyen apró bajokkal a nyilvánosság elé sietni, de nem tudom elhallgatni panaszomat. Állandó színházlátogató vagyok ideán — abból az „új közönségből” való, amelyről olyan elismeréssel írt az Aradi Közlöny — és talán éppen ezért tűnik fel nekem és bomlsant módolett olyasmi, amit a régi publikum már fel sem vesz. Mindennel ki vagyok békülve az aradi színházban, csak a korán távozókkal nem. Kétségbeesjt, a méregtől ainni tudók, amikor az operett harmadik felvonásának utolsó harmadában egymásután és lehetőleg dübörgő zajjal ugrálnak fel az első sorokban türelmetlen urak és hölgyek és vágtatnak ki a ruhatárba. Vagy amikor a szellemes vigjáték — mondjuk a Kisasszony férje — utolsó jelenetét: a csattanót, elnyeli a türelmetlen távozik székesapdosása. Tudom, hogy nem új panasz ez, amit önöknek elsírok és tudom azt is, hogy nem aradi specialitás. De azon csodálkozom, hogy még nem találták ki a gyógyítására valami — lehetőleg kiméletlen — orvoslási módot. Végre is, akinek nem tetszik az előadás, vagy már nem érdekli, a darab vége: elmehet, de másrészt a színházban levő többi nézőnek, akik türelmesebbek, jobban érdeklődők, tartozik annyi figyelemmel, hogy bevárja azt a három vagy legfeljebb öt percet, amíg a függöny legördül. Miért nem jut például eszébe senkinek elrobogni egy hangversenyre, ahol a szimfónia utolsó ütemeit játssza a zenekar, vagy a végső áriát éneklő a hangversenyénekedő. Talán azt kellene tenni a türelmetlenekkel, hogy a tömeges kirohanás percében hagyja abba az éneket a primadonna, kopogja le a zenekart a karmester és kiáltson fel a színpadra: „Eresszék le már a függőnyt, a nagyérdemű közönség nem kíváncsi a többire!” Vagy talán azt kellene tenni, hogy a három felvonásos darabot négy felvonásból állónak hirdetik és a negyedik felvonást váró közönséget udvariasan értesítene a függöny elé lépő rendező, hogy a darab valóban véget ért a harmadik felvonással... Ilyen groteszk módszertől talán észreternének a korán távozik, akik ma megkesztetik az estét egy szorgalmas színházlátogatónak.

— Vigjáték-premier az Apollóban. Feledhetetlen négy napja volt az Apolló-színháznak. Még nem történt meg vidéki mozgószínházai, hogy egy képet négy napon át, naponta négy előadásban szüneteltetve előtérbe mutatott volna be. Az Apolló produkálta ezt először „A rezervista kadet”-tel, amelynek háborús szűzsége, a darab grandiózus kiállításai a Lohár kísértő muzsikája valóságos megbűvölta az embereket. Ma, a negyedik napon még mindig olyan nagy tömegekben töltött a közönség az Apollóba, hogy már jóval az előadás megkezdése előtt nem lehetett jegyet kapni. Százával rekedtek ki az emberek, akiknek fájó szívvel kellett lemondaniuk arról a nagyszerű szórakozásról, hogy megnézhessek „A rezervista kadet”-ot. Az Apolló-színház minden befolyását latba vetette, hogy a tilmet továbbra is itt tarthassa, de mindhiába, mert arra már türelmetlenül várnak más városokban. Így pénteken új műsor keretében bemutatásra. Weixler Dorrit, ez a végzetlenül bájos német színésznő lép fel „A dragonyos kisasszony” című szellemes vigjáték címszerepében. A rendkívül mulattató vigjátékon kívül egy mélyenjáró dráma is vetítésre kerül.

— Junius 30-án lesz a román metropolita-választás. Nagyszebenből jelentik: A nagyszebeni érseki konzisztóriumtól felhívás ment a görög keleti egyházmegyékhez, hogy küldöttségüket, akiknek mandátumuk három évig tart, válasszák meg junius 4-ig. Sok formalitással jár ez, azért van aránylag ilyen hosszú határidő megállapítva. Ezek a küldöttségek, összesen 120 tag, alkotják a kongresszust, amely szabadon választja az érsek-metropolitát. A választás junius 30-án lesz Nagyszebenben. A kongresszus a választás után is együtt marad, közli az eredményt a kormányval és csak ha ez jóváhagyja a választást, oszlik fel a kongresszus.

— Adjunk magyar könyveket az olasz fronton küzdő katonáinknak! Panszos üzenet jött Aradra az olasz fronton küzdő katonáinktól. A magyar fiúk fájó szívvel üzenik, hogy amíg minden más nyelvű katonánk bőségesen el van látva olvasni valóval, addig a magyarok alig kapnak néha egy-egy régi újságot. Ha elül a harc a csöndes órák következnek, olvasni szeretnének magyar könyvből, magyar szavakat. Szeretettel kérik, küldjünk nekik könyveket. Az aradi Vörös Kereszt Egyesület a legnagyobb szolgálatkészséggel vállalkozott az üzenet tolmácsolására s magára vállalja a könyvek továbbítását is. Arra kéri az egyesület elnöksége Arad közönségét, hogy akinek fölösleges magyar könyve van, küldje el még e héten az elnökség egyleti irodájába, (Ferdinánd-utca 3. szám.) vagy dobja be az Andrássy-téri korzón felállított Vörös Kereszt gyűjtőszekrényekbe. A Vörös Kereszt elnökségének még egy kérése van: akinek nélkülözhető fehér rongydarabjai vannak (elhasznált törülköző, asztalkendő stb.) küldje be a fent említett irodába, mert a sebesültek borogatására kellene ezek a ruhadarabok.

— Feleségem a primadonna. (Vigjáték aláger az Urániában.) Az Uránia tegnapi vigjátéka zajos sikert aratott a közönség minden részében, mert úgy tartalom, mint kidolgozás tekintetében érdekelt és értékest nyújtott. Hudinak tanácsos ur szalmavégységének mulattató története, a maga ötletes bájoságával, kacagtató humorával sok derűs percet szerzett a nézőtérben. Hudinak ur feleségét Cica ónagysága, egy kabarédívva helyettesíti, még pedig sikerrel és sikerrel is. A főispán ur teljesen behódol ónagyságának, sőt meghívja a megye székhelyére, hogy ferjenek kitüntetés ügyét minél gyorsabban elintézhesse. Hogy éppen ekkor érkezik vissza a valódi Hudinakné és hogy ebből a dologból azután nagy zavarok keletkeznek, melyből azután a bonó jelenetek egész sorozata fejlődik ki. — Sikoly az éjben Alwin Neuss rekora detektív sorozatának első képe az „Urániában” kerül legközelebb bemutatásra. 5

— Szökőnap. A tegnapi nap február 24-ike, ritkán ismétlődő dátuma a naptárnak. Ez a védőszent nélküli szökőnap, amelyet Gergely pápa iktatott a naptárba, hogy valamelyest kiegyenlítse a naptári és csillagászati esztendő közötti különbséget. Babona szerint a naptár legszerencsétlenebb napja — hiszen nincsen védőszentje, amely fölötté örködnék.

— A három tudós. A lodzi „Gazetta Lodzka” írja a következő elmés kis történetet: Az egyik természettudományi társaság az egyenlítőre küldte három tagját: egy német, egy francia és egy lengyel tudóst, hogy ezek az elefánt életét alaposan tanulmányozzák és buvátkodásuk eredményét egy tudományos munkában bocsássák közre. A német tudós hazakerkezése után három veskos kötetből álló művet bocsátott közre ezzel a címmel: „Az elefánt biológiai, geológiai, paleontológiai, etnográfiai, történelmi és katonai nézőpontokból.” A francia nem volt olyan alapos, testes könyv helyett briliáns tárcát írt, melynek ez volt

a címe: „L'elefant et ses amours”. A tárcának általános sikere volt. A lengyel tudós hosszú időt töltött, az egyenlítőn a hazaérkezése után cikket írt ezzel a címmel: „Az elefánt és a lengyel kérdés”.

— Az Unió elnökválasztása. Frankfurtból jelentik: Wiegand Károly, a Newyork Worldnak az Egyesült Államokból visszatért tudósaitója kifejti, hogy az elnökválasztásnál a demokraták ismét Wilsont jelölik, míg a republikánusok Hughes főbíró, akinek esélyei mivel Bryan is támogatja, jelentékenyen nagyobbak, mint Wilsonéi.

— Új osztályorsjegy föelárusító Aradon. Az Aradi Általános Takarékpénztár Részvénytársaság a m. kir. szab. osztályorsjáték igazgatóságától föelárusítói jogot nyert és a legközelebbi XXXVI. sorsjátékra előjegyzéseket már most el fogad.

— Alkalmi vétel a Fischer nagyáruházában a Szabadság-téren. Nyers selyem terti vagy női ernyők 7 korona darabja. Finom cárna harisnyak nagyon olcsó árban! A berlini kollektióból legfinomabb női ridikülök és penzerszenyek a míg e készlet tart. Még olcsó régi arak!!!

— Papirszalvéták olcsón kerpelnei. 195

— Gyermekekocsik, gyermek-székek csakis Fischer nagyáruházában 10 koronától 150 koronáig.

Mi történik az aradi iskolákban?

(A kulturtanácsnok tájékoztatása. — Erőteljes háborús megfigyelések.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, február 24.

A háboru alatt az iskolai oktatás a legnehezebben megoldható problémák közé tartozik. A háboru következtében tudvalevőleg a tanítók jelentékeny része hadbavonult és negyedére redukált létszámmal kellett folytatni az oktatást. Amikor a nemzet nagy élet-halál-harosa megindult, azt gondoltuk, hogy a gyermekek tömegesen maradnak iskoláztalanul. Azonban örvendetesen konstataható, hogy a magyar pedagógusok emberfeletti munkájának valóban tölemelő eredménye van és ma a népoktatás kevésbé érzi meg a háborút.

Nemcsak általánosságban, hanem speciálisan Aradra vonatkozólag is megállapítható ez a tény. Kovács Vince, Arad város kulturtanácsosa most járta végig az iskolákat és tapasztalatairól a következő figyelemreméltó adatokat volt szives az Aradi Közlöny rendelkezésére bocsátani:

— A háboru kétségtelenül nyomot nagy az iskolákban folyó munkán is. A gyermekek nem viselkednek úgy az iskolában, mint békeidején, mert sokkal nehezebben fegyelmehetőek. Azonkívül a mulasztók száma is megsaporodott, mert a családfentartó háboruban van s helyette az anya kénytelen dolgozni, apró gyermekeit pedig a már nagyobbacska gyerekekre bizza, akik aztán az iskola helyett otthon maradnak, tűzhelyt, házat őrizni. A mulasztásokat inkább a tiuknál lehet tapasztalni; a leányok szorgalmasabban járnak iskolába. De csak a tíz éven aluliakra mondható ez. A tíz esztendőn felül levők bizony nagyon sürűkimaradnak, mert kénytelenek napszámbeenni, hogy kényerük legyen. Ambár mi igazán mindent elkövetünk, hogy a gyerekek rendszeren táptájkozzanak. Aradon hét napközi otthon működik s ezekben hetenkint négyszer kapnak húst. Általában naponként meleg ételt kapnak itt az iskolák növendékei. A ruházatkódásukra is nagy gondot fordítok. A szegény-

Van szerencsém a n. é. hölgyközönséget tisztelettel értesíteni, hogy Budapestről a legelőkelőbb salonokban szerzett tapasztalatokkal hazatértem és a legújabb és legmodernebb szabásmin-
tákkal felszerelve, alábbi cím
alatt

női divat salont nyitottam.

A legújabb divatlapok minden-
kor a t. hölgyközönség rendel-
kezésére állanak.

Vagyok sz. pártfogást kérve teljes tisztelettel

TREBITS LENKE ARAD, Vörösmarty-utca 1. szám.

(Hirschler Karola helyén, színházzal szemben.)
Ugyanitt tanuló- és fizető-leányok felvétetnek.

1134

tanulókat felrubázó egyesület ellátja őket ru-
háival, lábbelivel és nagyon szóránnyosan for-
dul elő, hogy hiányos a ruházata egyiknek-
másiknak. Ma például Ségában megtudtam,
hogy az ovoda dajkájának a gyermeke nem
tud iskolába járni, mert nincs cipője. A dajka
férje hadbavonult és a jövedelméből nem tu-
dott cipőt venni a gyerekeknek. Azonnal intéz-
kedtem, hogy a gyerek cipőt kapjon és hol-
nap már az se fogja elkerülni az iskolát.

— Ma kint voltam a ségái cigányiskolá-
ban, amely egyike a legsikerültebb tanítéze-
teknek. Öröm látni, hogy az egyszerű román
cigánygyerekek milyen szépen haladnak a
tanulásban. A növendékeket kivétel nélkül fel-
ruháztuk és a szegény vályogvető, vagy nap-
számos cigány szülők néha alig ismerik meg
purdéikat. A gyerekek szeretőit tanú ékonyak
és kedvesen barátságosak. Szeretettüket azzal
mutatják meg, hogy amikor kérdéseket inté-
zünk hozzájuk, mosolyogva ráncigálják a ka-
bátunk szarát, vagy a kabátujjunkat. Persze
tegeznek bennünket.

— Kérdezz bácsi, én felelek, — mondja a
cigánynövendék és barátságosan hozzádörgölő-
zik a nadrágunkhoz, mint egy kis macska.

— Különösen a számtanban mutatnak
szép előmenetelt. Sajnálattal kell azonban itt
is megállapítani, hogy a negyedik osztálytól
fogva rendkívül sűrű a kimaradás, ami a há-
ború egyik szomorú következménye. Általában
kielenthetem, hogy összehasonlítva a többi
vidéki városok iskolai eredményeivel, Aradon
nagyon szép mérleg mutatható fel és az is-
kolaszék legközelebbi ülésén erről örömmel
számolhatok be.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Pénteken, 1910. évi február 25-én:

A) Bórlot.

A) Bórlot.

Vagy 8, vagy senki.

Operette 3 felvonásban.

Közdete este fél 8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Sikoly
az éjben!

* Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk
felelősséget.

Legnagyobb fűtőanyag megtakarítás!

A városi mérnöki hivatalban ki-
próbált

kettős fűtőkályhák
és kettős füstcsövekkel
érhető el.

Megállapítottam ugyanis, hogy ezen
kályhák és füstcsövek használatá-
nál a fűtőanyag fele megtakarítható.

Patent

Kettős füstcsövek állandóan rak-
táron vannak és igen olcsók. —
2. sz. (kis szobára) 8 korona.
3. sz. 9 korona. 6. sz. 20 korona.
Egyedül

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott
szivattyú készítőnél

Arad, Rákóczi-utca 27.

Tek. Hönig Ottó urnak, Arad.
A kettős "Patent" füstcső igen
jó, mert kevés fával sok meleget
ad Mindenkinek ajánlhatom. Tisz-
telettel Gyurkovics András.

Patent kutszivattyúk.
Patent borszivattyúk.
Patent tűzifecskendők.

A szájuég desinfiálásánál, valamint a torokbetegséget előidéző

bacillusok előlésénél, amely különösen gyermekeknél rendki-
vűl fontossággal bír, mint feltűnően hatásos szer, seholsem
nélkülözhető a **Formodor tableta**.

Egy üveg 50 tablettával, 2 korona, 50 fillér.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A
szájuéget desinfiálja, utóíze
igen kellemes. Ara egy porcellán-
szelencének 60 fillér.

Fejkorpat

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül ily szer, a vi-
lághírű „Krovil” korpa-
kenőcs.

Ara egy tégelynek 2 korona.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

A szépségápolás titka a felhasznált szé-
pítőszerek helyes megválasztásá-
ban rejlik!

Rozsnyay kitűnő Serail arc-
szépitő különlegességei
mind kipróbált jó hatású készítmények,
amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arckenőcs. Kis tégely 1 kor.
Nagy tégely 1.80 k.

Rozsnyay Serail crémje nappali használatra. Egy té-
gely ára 1 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 1 kor. 50 fillér.

Rozsnyay Szerén Arcpora. Lehető finomságu. Crém,
fehér, róza és testzi-
nekben Egy dob. ára 1 korona 50 fillér.

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvírág, Ibolya, Loin
du bai orgona, piros ró-
za, Serail. Üvegje 1 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél 1845

Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.

A drága fűtőanyag mellett sokat megtakarítunk, ha a tüzelésnél olcsó hulladék papírt használunk. Ilyen hulladékpapír kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható: bálanként 2 koronáért az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Andrássy-tér 8. számú

házban egy kisebb

üzlethelyiség

— különösen dohánytőzsdének alkalmas — azonnalra

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22.

Megjegyezzük, hogy az ezidőszerint felállítva lévő automata számánál kevesebb a szerződés megkötésének időpontjában sem állítható fel.

Jelenleg mintegy 1293 darab automata van elhelyezve állomásainkon.

Mint hogy a bérösszeget automatánként kell fizetni, a bérösszeg a tényleg felállított automatáknak naptári évnegyedenként történő számszerű megállapítása után, minden naptári évnegyed végén válik esedékessé, megjegyeztetvén, hogy a vállalkozó tartozik a megajánlott bért az évnegyed folyamán felállított minden automata után teljes összegben megfizetni, tekintet nélkül arra, hogy az automatát évnegyed közben mikor állította fel.

5. Az automata feliratának magyar, illetve Horvát-Szlavonországok területén horvát nyelvűnek kell lenni, emellett külön engedélyünkkel más nyelvű fordítások is alkalmazhatók.

Az automata kezelésével az ajánlattevő felelősségére és veszélyére önként vállalkozó állomási alkalmazottakat is meg lehet bízni, előre megállapított mérsékelt jutalék ellenében.

6. Ajánlattevő tartozik legkésőbb az ajánlat benyújtására meghatározott napot megelőző nap déli 12 órájáig 10.000 azaz Tízezer korona bánatpénzt készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban a magy. kir. államvasutak központi főpánztáránál (Andrássy-ut 75., földszint) letenni, mely összeg az ajánlat elfogadása esetén mint kötbér, a kötbér szerződés lejártáig a magy. kir. államvasutak őrzésében marad.

7. Az 1 koronás okirat bélyeggel ellátott ajánlatot, melyhez bánatpénz letételéről szóló elismervényt nem kell csatolni, lepecsételt borítékban „Ajánlat a 17717/916. számhoz, automatáknak az állomásokon való felállítása iránt” felirattal ellátva, legkésőbb 1916. évi március hó 31-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak igazgatóságánál (VI., Andrássy-ut 73., I., 40.) kell benyújtani. Elkésve beérkezett vagy oly ajánlatot, mely bánatpénz letétele nélkül nyújtott be, nem fogunk figyelembe venni.

8. A magy. kir. államvasutak igazgatósága fentartja magának a jogot, hogy az ajánlattevők közt szabadon választhasson, esetleg egyik ajánlatot se fogadja el és új pályázatot hirdethessen.

Budapest, 1916. évi február hó.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága.

(Utánnymás nem díjazatik.)

Használt ólom
megvételre kerestetik.

Jó anyák, gondos szülők legjobban cselekszenek, ha gyermekeiknek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos.

Egy üveg utasítással ára 2 korona 50 fillér.

Fagydagánatok emulasztására, fagyviszketegség biztos megszüntetésére legjobb szer a „Frigin.”

Ara egy üvegnek ecsettel és utasítással 70 fillér.

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni,

Hajfestő a „Melogen”. Ara 2 korona.

Szűrvesztő-Depilator. El kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmazatlan szőrejt aró, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszer-tárában

ARAD, Andrássy-tér 22. sz.

Alapítástott 1888. évében az Aradmegyei Közkórház számára.

3767—1916. kh.

Hirdetmény.

A m. kir. miniszteriumnak a cukor forgalombahozataláról kiadott 508—1916. M. F. sz. rendelete értelmében a következőket teszem közzhírré:

A cukornak a közellátást biztosító forgalomba hozatala érdekében Budapest székhellyel Cukorközpont állítatik fel.

Bejelentésre kötelezettek:

1. a cukor előállításával foglalkozó vállalatok és cukor tartására rendelt szabadraktárak nyers és minden fajta finomított (fogyasztási) cukorkészletük egész mennyisége tekintetében;

2) mindazok az egyének és cégek (kereskedelmi vállalatok, szövetkezetek, stb.) akik bármilyen cukrot ipari üzemiükben való felhasználás vagy egyébként nem saját háztartásukban való fogyasztás céljaira tartanak raktáron;

3. mindazok, akik nem esnek az 1. és 2. pont alá, amennyiben cukorkészletük az egy métermázsát meghaladja.

A cukorgyári vállalatok és a cukor tartására rendelt szabadraktárak kötelesek a bejelentésben készleteiket nyerscukor és finomított (fogyasztási) cukor szerint részletezni.

A cukorgyári vállalatok és a cukor tartására rendelt szabadraktárak kötelesek 1916. év március hónapjától kezdve cukorkészleteiket minden hónapban a hónap 1. és 15. napján volt állapot szerint legkésőbb az illető hónap 5. és 20. napjáig újból bejelenteni.

A bejelentések helyességének megállapítása végett a cukorgyári vállalatok és a cukor tartására rendelt szabadraktárak tekintetében a felügyelettel megbízott pénzügyi közögeknek, egyébként pedig az elsőfokú iparhatóságának jogában áll a bejelentésre kötelezetteknek készleteit, raktárait, üzleti könyveit és levelezéseit megvizsgálni.

A cukornak vámkülföldre való kivitele a jelen rendeletnek életbe léptetése után kizárólag a Cukorközpont útján történhetik.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, vagy megszegésüknél közreműködik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntendő.

Arad, 1916. évi február hó 16.

Green, főkapitány.

Magyar királyi államvasutak igazgatósága.

17717—1916. A. I.

Pályázati hirdetmény.

Önműködő készülékeknek (automatáknak) a magyar kir. államvasutak és az általuk kezelt helyi érdekű vasutak állomásain 1916. évi május hó 1-től 1926. évi április hó 30-áig kizárólagos joggal való felállítására és üzemben tartására nyilvános pályázatot hirdetünk a következő feltételek mellett:

1. A magyar királyi államvasutak és az általuk kezelt és jövőben kezelésük alá kerülő helyi érdekű vasutak állomásain a közönség részére szánt és általunk kijelölt területeken mintegy 1300—1350 állomáson állítható fel automata.

2. A felállított automatákkal csak hazai ipartermékeket szabad árusítani. Az automatákat — amennyiben ilyeneket a magyar ipar is készít, egyenlő vagy nem lényegesen eltérő ár és minőség mellett, hazai iparnál kell beszerezni.

3. Az automata felállítására kizárólagos jogot nyelő vállalkozó köteles az általunk megnevezendő állomásokon a szükségletnek megfelelő mennyiségű, deleges éremvizsgálóval és szárazbélyegzővel felszerelt jegyszolgáltató automatát díjmentesen használatra rendelkezésünkre bocsátani és jókarban tartani, aminek ellenszolgáltatásaként ugyanannyi árú automatát bérlettel nélkül állíthat fel.

Jegyszolgáltató automata ezidőszerint összesen 82 db van állomásainkon elhelyezve, ezeknek díjmentes jókarban tartására szintén kötelezettséget kell vállalni.

Nagy súlyt helyezünk egyébként is arra, hogy minden felállított készülék mindenkor jókarban tartassék, rozoga, vagy piszkos automatát az állomásokon megkövetelt rend és eszénység érdekében is meg nem tűrünk.

4. Ajánlattevő ajánlatában megnevezni tartozik, hogy egy-egy felállított automatát évenként mekkora bérösszeget hajlandó fizetni és hogy az első év végéig hány automata felállítására vállal kötelezettséget.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik.

Minden szó 6 fillér. Vastagabb betűvel 12 fillér.

Vastagabb betűvel kívánt szavak aláhúzással jelzendők.

A legkisebb hirdetés 80 fillér.

Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések délután 1/2 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

INGATLAN.

Kisebb megáhnás azonnali megvételre kerestetik. Cím a kiadóhivatalban. 200

ALKALMAZÁST KERES.

Intelligens, tisztességes, jobb házból való leány magános urnőhöz mindenekelőtt elmenni. Cím a kiadóban. 1188

ALKALMAZÁST NYER.

Okleveles tanítórőt vagy óvónőt keresek, lehetőleg azonnali belépésre III. elemista fiáimhoz. Cím ösv. Beer Vilmosné, Nagykikinda. 1182

Állandó mindenek szakácsnőt keresek vidékre március elsejére. Boros Béni-tér 27. 1185

Gőz-szántógéphez azonnali belépésre keresek egy hadmentes, vizsgázott fűtőt és egy eke-kormányost. Turay Béla, Kossuth utca 49. 1129

ÜZLETEK.

Andrássy-tér 8. számú házban egy kisebb üzletelhelyiség — különösen dohányüzletnek alkalmas — azonnala kiadó. Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22. szám.

LAKÁST KERESNEK.

Március 1-re különbejárta, csinosan butorozott kényelmes szobát keresek, lehetőleg Andrássy- és Szabadság-téren, avagy azokkal határos utcákban. Ajánlatokat a Kerpel könyvkereskedés szíveségből közveit. 1121

Május 1-re a város központjában keresek háromszobás modern lakást. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérek. 877

KIADÓ LAKÁS.

Három utcai, 4 udvari szobából álló lakás Andrássy-tér 8. sz. alatt május 1-re kiadó. Bővebbet a házmesternél.

Modern háromszobás lakás május 1-re kiadó Kasza-utca 6—7. sz. 1186

2 szobás udvari lakások Andrássy-tér 8. sz. alatt azonnala kiadók. Bővebbet a házmesternél.

Andrássy-tér 8. sz. alatt egy I. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnala kiadó. Bővebbet a házmesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Prima liptói turó nagyobb mennyiségben állandóan szállítható. Minta megtekinthető ösv. Beck Mórnánál, Asztalos Sándor-utca 2. 1186

Modern, finom és olcsó levélpapírost Piehlernál Szabadságtér 1. kaphat. 611

KÜLÖNFÉLE.

Az angol fájdalomcsillapító Bengue balsamot teljesen pótolja a Hehs-Földes-féle fájdalomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Bengue liniment, ára 2 korona. Földes gyógyszer-tár, Hehs gyógyszer-tár. 12

Az Anusol aranyér kupokat mindenben pótolják a Haemorrhoidal kupok, azonos összetételük folytán hatásuk is teljesen azonos, ára 3 korona. Földes gyógyszer-tár, Hehs gyógyszer-tár Arad. 12

Apróhirdetések az „Aradi Közlöny” részére felvétetnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny. 7589—1916. pm.

Felhívás!

Azon sajnálatos jelenség, hogy a lakosság nagy része felhalmozza és elrejtve tartja az arany és ezüst érmeket, bankjegyeket, a nikkelt és bronz váltópénzermeket — még jelenleg is tapasztalható, dacára annak, hogy csapatunk ragyogó teljesítményével folytán ellenségeink az országból teljesen kiűztek, sőt messze az ország határain túl vissza szorítottak, úgy, hogy országunk az ellenséges betörések ellen ma már teljesen biztosított van és az ország belsejében a kereskedelmi forgalom békésen és nyugodtan bonyolódik le. Minthogy a lakosoknak ezen hazafiatlan és egyben teljesen cél-

talán eljárása a különböző pénznemekből mindig nagyobb és nagyobb mennyiséget von ki a forgalomból és ez által az ország közgazdaságát alapjában rendíti meg, erőtlen fordulok kérés szóval a város közönségéhez.

A hazafias érzésre hivatkozva felkérem a város közönségét, hogy a forgalomból kivont és így haszon nélkül heverő pénzeit a pénzügyintézetek útján újból forgalomba helyezze, mert ezáltal nemcsak

hazafias kötelességének tesz eleget, hanem pénzügyének gyümölcsöző elhelyezéséről és kamatozásáról is gondoskodik.

Egyben a közönség tudomására hozom, hogy ez irányban a helybeli összes pénzügyintézetek részéről támogatásra és utmutatásra is számíthat, mivel erre nevezett intézetek igazgatóságát külön felkértem.

Arad, 1916. február 8.

Varjassy, polgármester.

Vöröshagyma, fokhagyma, dughagyma, hagymamag, zöldségáru

kisebb és nagyobb mennyiségben legjutányosabban kapható. :- Arak kérdezősködésre. :- Jókarban levő használt jute-zsákok eladóak.

MANDL ZSIGMOND

MAKO.

328

ad 4—1916. pm.

Hirdetmény

a be nem jelentett, elrejtett vagy eltított gabona és lisztkészletek utólagos bejelentéséről és közszükségleti célokra levő beszoigátatásáról.

A magyar királyi miniszteriumnak 1915. évi október hó 29-én 8925—1915. szám alatt kelt rendelete alapján minden termelő köteles volt 1915. évi november hó 28-ig bejelenteni a városi tanácsnál az 1915. évi november hó 25-ig birtokában levő buza, rozs, kétszeres, árpa és zabkészletét és az említett gabonafélékből előállított lisztkészletet.

A bejelentésnek tartalmazni kellett 1) a termelő birtokában levő teljes készlet mennyiségét súly szerint, beleértve azon mennyiséget is, amelyet a termelő 1915. november 25 ig eladott, de amely még nála van, továbbá 2) azon mennyiséget, melyet a saját házi és gazdasági szükségletére visszatartott, 3) gabona és lisztmennyiségét azt a mennyiséget, amelyet a termelő az 1) pontban említett készletből 1915. november hó 25-ig már eladott, de amely még nála van, 4) a készleteknek a 2. és 3. pontban említett mennyiségeken felül fennmaradó feleslegét.

Ugyancsak kötelesek voltak a nem termelők is bejelenteni fenti határidő alatt az előbb említett gabona- és lisztmennyiségekből 1915. november hó 25-én birtokukban levő azt a mennyiséget, ami 1916. augusztus 15-ig számítva saját házi és gazdasági szükségletét meghaladja.

Házi szükséglet címen 7 kilogramm lisztet lehet havonta számítani, a nehezebb munkával foglalkozók 9 kilogrammot, az östermelők pedig 12 kilogrammot. Ezen liszt kenyérré átszámítva havonként kitesz 10 kgm., 12 $\frac{1}{2}$ kgm., illetve 16 $\frac{1}{2}$ kgm. kenyéret.

Fenti bejelentési kötelezettség nemcsak a termelőket és magánygyéneket, hanem jogi személyeket, minden malom és egyéb ipari és kereskedelmi vállalatot, a köztisztviselőket, a közhatóságokat és az intézeteket is terhelte.

A bejelentett mennyiségekből megállapítottam, hogy a bejelentést sokan elmulasztották, vagy nem a valóságnak megfelelően tették meg. Eppen ezért szükségesnek mutatkozott, hogy a meglevő készletek mennyiségeit a m. kir. pénzügyőrség közgei által kinyomoztassanak és megállapíttassanak, mely nyomozás már kezdetét is vette.

Nehogy a nyomozás eredményéhez képest olyanok is büntető eljárás alá kerüljenek és készletük elkobzásával sujtassanak, akik bejelentést tájékozatlanságból vagy más menthető okból elmulasztották, figyelmeztetem a város lakosságát, hogy módjukban van készleteiket önként beszoigátatni a Hadi Termény Részvénytársaságnak és pedig olyképp, hogy az Arad-Gájban levő összes buzafelesleget Neuman Testvérek gőzmalomában, az Arad város területén levő összes buzafelesleget a Széchenyi-gőzmalomba szállítandó, ahol a gabona ára a rendelkezésnek megfelelő minőség szerint röktön kifizettetik.

Végül figyelmeztetem a város lakosságát, hogy mindazok, kik készleteiket, illetve fölöslegeiket mindezekig ne nem jelentették: a gabona tényleges beszoigátatását haladéktalanul eszközöljék, mert ha ezen utolsó felhívás után is valahol gabonafelesleg fog találtatni: azt elkobozzák és kénytelen lennék a közszükséglet kielégítése elől elvont készlet értékének kétszereséig terjedő kártérítési összeget kifizetni.

Arad, 1916. február 16.

Varjassy, polgármester.